

ក្រុមជនកសាងខ្លួន

ប្រធែសកម្មជាជាម្ចាស់ប្រធែសប្រកាន់យករបបភាជានិយមអារ៉ាមរដ្ឋធម្មនុញ្ញដោយមានរដ្ឋាភិបាល
កើតឡើងពីការបោះឆ្នោត ។ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឌានភេទមួយស្ថិកនូវជាប្រជាជាតិ ដែលបានក្រោមគ្រប់គ្រងក្រុងការបោះឆ្នោតនៅក្នុងប្រជាជាតិ ត្រូវបានដំឡើងនូវការបោះឆ្នោតនៅថ្ងៃទី ២៧
ខែកក្កដា ។ ក្នុងការបោះឆ្នោតនេះ គណបក្សប្រជាជាតិកម្ពុជាតានទទួល ពេលវេលានេះនៅក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញដោយមានរដ្ឋាភិបាល
ចំនួនកងគោបក្សជានិយមហិរញ្ញវត្ថុសិនបុច្ចន្ទូលបាន ១៦៨អសន៍ និងគណបក្សសមរូបីបានទទួល ១៤
អសន៍ ។ គណបក្សប្រជាជាតិកម្ពុជា និងហិរញ្ញវត្ថុសិនបុច្ចន្ទូលបានដំឡើងនូវការបោះឆ្នោតនៅក្នុងការបោះឆ្នោតនេះ ក៏
បីនេះគណបក្សប្រជាជាតិកម្ពុជា ជាអ្នកមានអំណោមត្រួតព្រារឱ្យរដ្ឋាភិបាលនេះ ។ តានគណបក្សធម្មបាយ
បានទទួលសំលេងត្រប់ ៩/៣ ដូចដំឡើងត្រូវដោយរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ដើម្បីបង្កើតរដ្ឋាភិបាលនេះទេ ។ គណបក្ស
ដែលបានទទួលអសន៍នេះនៅក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញដោយជាតាមរយៈការបោះឆ្នោតត្រូវបានដំឡើងនៅក្នុងការចារជាតារជំនួយ
ឱ្យកមកហើយដើម្បីបង្កើតរដ្ឋាភិបាលចំរុះមួយ ក៏បីនេះនៅបំណាច់ឆ្នាំ ១០០៣ គណបក្សទាំងអស់នេះនៅ
មិនទាន់បានបញ្ចប់ការចចារនៅថ្ងៃយើងទេ ។ គណបក្សទីរដៃលទទួលបានអសន៍រាជការពិចារណាបង្កើតជាប្រជាជាតិ
សម្រួលភាពអ្នកប្រជាជិបតែយួរ ក្នុងកិច្ចខំបីនេះបានដើម្បីទទួលបានសម្រានរចនិតិគណបក្សប្រជាជាតិដែល
មានអសន៍រចនិតិជានៅ ។ រដ្ឋាភិបាលអណ្តាគិមុន បានបន្ទូមុខនាថីខ្លួនក្នុងបាន៖ជារដ្ឋាភិបាលចំដួនដើម្បីរាយ
ចំការបង្កើតរដ្ឋាភិបាលថ្មីមួយ ។ ពួកខ្មែរក្រហមដែលជាការគំរាមកំហែងចំពោះសន្តិសុខជាតិថ្ងៃពីរហើយ ។
រដ្ឋាភិបាលនេះមានទំនាក់ទំនងយ៉ាងល្អជាមួយប្រធែសជិតខាងមុខ ហើយបានដំឡើងនៅថ្ងៃទី២៧ ព្រមទាំង
និងទំនាក់ជាប្រវត្តិសាស្ត្រដែលនៅលើមុនមកកំដោយ ។ ទោះបីជាច្រោប់បានដែឡើងអំពីការរងគ្រាប់បាន
ប្រព័ន្ធយុត្តិធមិកំដោយ ក្នុងការអនុវត្តជាកំស្បែង ប្រព័ន្ធយុត្តិធមិនេះជារៀរៀយ។ បានទទួលរងគ្រាប់បាន
និតិបញ្ជាផី និតិប្រតិបត្តិ ព្រមទាំងអំពីការល្អបាយដែឡើង ។

ភាគនៃវត្ថុនិត្យិមិន្ទុស្ស

១. ក្រសួងពេទ្យនៃសិទ្ធិសាស្ត្រនិងក្រសួងបច្ចេកវិទ្យាល័យ

ក. ការផ្តាញជីវិតដោយបំពាននិងមិនស្របច្បាប់

ការចោរប្រកាសចំពោះអំពើយោតកម្មដែលពាក់ព័ន្ធនឹងវិស័យនៅតែបន្ទាន់ ទាំងមុននឹង
ក្រោយការបោះឆ្នោតសភានៅខេត្តកណ្តាល។ អង្គការក្រោរដ្ឋាកិច្ចបានធ្វើការចាប់ព្រមដាច់ មានករណី
យោតកម្មដែលអាចមានទំនាក់ទំនងនឹងវិស័យចំនួនពាណិជ្ជកម្ម។ បើនេះជាពីរគ្រប់ វាមានការលំបាក
គ្នាគារកំណត់ថា តើគោលបំនងនៃការសំលាប់ចំនេះ មានការទាក់ទងនឹងវិស័យនៅរដ្ឋបាយណា
នៅ៖ ឬទេរណី កាលពីថ្ងៃទី១ ខេត្តកណ្តាល: ប្រធានសង្គមជាន់ខ្ពស់ ព្រះសង្គម ឬនឹងធ្វើនៅក្នុងអង្គរសង្គ្រោះគេ
សំលាប់ ឬ តាត់បានចូលរួមយ៉ាងសមមូលក្នុងការដឹរព្រឹកឱ្យកិច្ចិត្តអោយព្រះសង្គមទៅចូលរួមបោះឆ្នោតនូវឯស៊ិ
និសតំណងរបស់ បន្ទាប់ពីសម្រេចសង្គរាជដែលចាំប្រចាំរយៈពេលប្រជាធិបតេយ្យបានហាមយាត់មិនអាយុព្រះសង្គម
ទៅចុះឈ្មោះបោះឆ្នោត ឬថ្ងៃទី១៨ ខេត្តកណ្តាល: បុរសប្រជាប់ដោយរាជី ពិរនាក់បានចូលរួមការ
រត្តសាស្ត្រ ដែលជាឌីបីក្សាប់ផ្ទុកកិច្ចការបរទេសរបស់ព្រះប្រធានសង្គមភាព្យាគ់អង្គម្ពាស់នៃភ្នំពេញរហូត្យូនិង

នៅក្នុងឆ្នាំ២០០៣នេះ អង្គការក្រោរដ្ឋាកិច្ចាលទានរាយការណ៍ថា មានសមាជិកនៃកំលាំងទាបនៃកងរាជអាជីវបន្ទូន និងនគរបាល បានពាក់ព័ន្ធក្នុងការសំលាប់ក្រោច្ចាប់ចំនួន២៥ករឿង ។ ជាងនេះនៅថ្ងៃទី៤ បូឌីសប្បាបាតតុកម្មបានបញ្ចូនសំលាប់អ្នកធ្វើក្នុងកម្មរបស់សហដើម្បាក់នៅក្នុងជំនាញ៖មួយនេះខិត្តនា ។ បូឌីសម្ងាត់បានស្វាប់នៅក្នុងហេតុការណ៍ជាមួយគ្នានៅទៅដំឡើ (ស្ថិកមិនដឹងកើតឡើ ៦) ។ នៅក្នុងឆ្នាំនេះដំឡើ ការប្រកាសនៃការរាយធ្វើបាបអ្នកទោសក្នុងការយុំយាំងពីសំណាក់បូឌីសនៅតែបន្ទាន់ ។ ក្នុងឆ្នាំ២០០២ មន្ទីរបូឌីសពន្លាក់ត្រូវបានប្រកាសនៃការយុំយាំងពីការរាយសំលាប់អ្នកទោសម្ងាត់ នៅខេត្តព្រៃនដំណឹងកាលពីឆ្នាំ២០០១ ។ បូឌីសទាំងពន្លាក់នោះត្រូវបានព្យារពិករាយ ហើយក្រសួងមហាផ្ទៃបានអនុញ្ញាតរាយការខេត្តធ្វើការប្រកាសនៃពួកគេពីបទធ្វើទារុណាកម្ម បុន្ណែនរហូតមកទល់ដីណាច់ឆ្នាំនេះ ដូចជាប់ប្រាក់ប្រាក់បិន្តកំណែនៅមិនទាន់ត្រូវបានការពារទៅនៅថ្ងៃយើឡូ ។

ចំនួនអ្នករងគ្រោះដោយសារត្រាប់មិនមានការថែមប៉ុន្មានពីផ្សេងៗ ១០០លានទេ ទៅដោមនាំការចាត់វិធានការណ៍ពីសំណាក់រដ្ឋាភិបាល និងអង្គភាពអនុវត្តជាតិក៏ដោយ ។ ក្នុងចេន្ទោះខ័មករ និងមិថុនា មានករណីគ្រោះដោយសារត្រាប់មិនចំនួនឡើងករណី ។ នៅផ្សេងៗ ១០០លានទេ មានធនធាន ករណី និង ធនធានករណីនៅផ្សេងៗ ២០០៣ ។

នៅថ្ងៃទី២៩ខែតុលា សាធារណក្រុមរដ្ឋបាដិចបើកពាក្យវាគារមួងថ្វេរកាត់ទេសលោកយុកវិន ដែលជាអតិថជ្រើនការខ្សោរក្រហម អំពីតួនាទីរបស់គាត់នៅក្នុងការរាយប្រហារថ្មីនៃកាលពីឆ្នាំ១៩៩៤ ដែលនាំរាយមានស្ថាប់ជនបរទេសពាណាកំនិងខ្សោយរាយពីចំណោម។ នៅក្នុងការប្រកាសសាលក្រោមថ្វេរកាត់ទេសលោកយុកវិន

សាលាខ្មោរណ៍ប័ណ្ណសំវិធតាំងប្រព័ន្ធប្រកាសចំណែលការប្រជាជាតិខេត្តកញ្ញាណ០១២ ដែលបានទាត់ចោលសាលា
ក្រម្មរបស់គុណភាពក្រុងកាលពីឆ្នាំ២០០០ដែលបានសំវិធចំណែលការប្រជាជាតិក្នុងមានទេស ។ សាលាក្រោមថ្វីនេះ
បានសំវិធការទៅទេសលោកយុកវិនអាយុជាប់ពន្លាការាមួយជើរ ។ មេដារីរបស់លោកយុក វិន បានជាក់
ពាក្យបណ្តឹងខ្សោរណ៍ទៅគុណភាពក្រុងកាលពីឆ្នាំ២០០៣ ។ ដោយហេតុថា គុណភាពក្រុងបានសំវិធចំណែលការប្រជាជាតិ
តាំងពីចិបុប្បន្នមកហើយនោះ ឆ្នាំប៉ុណ្ណោះកំពុងតំបន់ថាគាត់អាជនីងមិនត្រូវបានគេជាក់ពន្លាការទេ ឬ៖ត្រាតែ
គុណភាពក្រុងកាលពីឆ្នាំ២០០៤ ដែលបានសំវិធចំណែលការប្រជាជាតិក្នុងក្រម្មរបស់គុណភាព
កំពុងនេះដៃនោះក្នុងការសំវិធជាចុងក្រោយមួយឡើង ។

នៅដីលាច់ឆ្នាំ២០០៣ បណ្តឹងខ្សោរណ៍លើដីការសំវិធដែលអាយុសមានជិតចលនាទីខ្លួនសិរីមួយចំនួន
មានទេសនោះមិនមានការវិវត្តន៍ទេ ។

ការការទៅទេសរកយុត្តិធម៌ជាមួយមហាផន្លេដែលមិនមានជិតស្រីលើបុរីធមិត្ត (គុណភាពរាជ្យ) និង
ហាត់កម្មលើអ្នកដែលគេចោច្ចាជោះអាបដ្ឋូប៊ នៅតំបន់មានទេសក្នុងឆ្នាំ២០០៣ ។ នៅឆ្នាំ២០០៤ UNHCR
បានចេញរបាយការណ៍មួយដែលបានកត់ត្រាការវាយប្រហារនិងសំណាប់ដោយហ្មុងមហាផន្លេចំនួន ៦៥ករណី
គិតពិពាក់កណ្តាលឆ្នាំ១៩៩៩ ដល់ខេសកា ២០០២ ។ អង្គការក្រោរដ្ឋាភិបាលក្នុងស្រុកបានរាយការណ៍ថា
ហ្មុងមហាផន្លេដែលបានអនុវត្តយុត្តិធម៌ជិតក្រោម្រោប៊ បានសំណាប់មនុស្សយ៉ាងតិច ធនាក់ក្នុងចន្ទនោះពីខេកុម្មៈទៅ
ខេដ្ឋូ ។ ការការទៅទេសរបស់ដ្ឋាភិបាលទៅលើអ្នកដែលប្រើប្រាស់ពីបិង្គាត់ខាងនោះមានតិចចិត្តណាល់ ។ ក្នុងឆ្នាំ
នេះ មានរបាយការណ៍ចំនួនចានរាយការណ៍ពីមនុស្សដែល ត្រូវបានគេសំណាប់ដោយចោច្ចាប្រការទៅបានប្រើ
មនុស្សអាតមធ្វើអាយុអ្នកដែលមានសំណងអារក្រក់ ។ ក្នុងករណីខ្លះនេះក្រុងចានរបាយការណ៍ពីមនុស្សអាតម
និងយោបាយត្រូវបានបន្ទាបនូយដោយគេបានចំណាប់ដីមួយសំណើកចំណាប់ការប្រើប្រាស់មនុស្សអាតម ។
នៅថ្ងៃទី៣០ខែមិថុនា ជនដែដលម្នាក់បានបាត់សកម្មជនកាំ ក្រុមហ៊ុនក្រុមប្រជាធិបតេយ្យ ។ បុំណីសបានរាយការណ៍
ថា តាត់ទៅនឹងជាត្រូវសំណាប់ដោយសារគេចោច្ចាតាត់ទេសអាបដ្ឋូប៊ ។ នៅថ្ងៃទី២៩ខែកញ្ញា បង្រួនពាក្យ
ដែលគិតចំណែលការប្រជាធិបតេយ្យ បានសំណាប់សកម្មជនគណបក្សបុរីធមិត្តសិនបុច្ចនាក់ ។ ជនលើសបានទទួល
សារភាពកំបុស ហើយនិយាយថាគេត់សំណាប់សកម្មជនទៅបិនាក់នោះមិនមែនដោយសារហេតុផល
និងយោបាយទេ តែដោយសារអ្នកជំងឺនោះបានប្រើប្រាស់រាយការណ៍បិនាក់នោះ ។

២. ការបាត់ខ្លួន

គោត្តិយិញ្ញមានរបាយការណ៍អំពីការបាត់ខ្លួនដែលទាក់ទងនិងរឿងនិយាយទេ ។

គ. ការធ្វើទាយណាកម្ម និងធ្វើបាប វិដាក់ទោសទណ្ឌដីដែលមានលក្ខណៈសាបកាំ អមនុស្សជម្រើន
និងបន្ទាបបន្ទាកដ្ឋែងទៅទំនួរ

នាយកដ្ឋានពេទ្យនាគាររបស់ក្រសួងមហាផ្ទៃជាមួកទេសត្រវ៉ាទ័រដំឡោះអ្នកដែលត្រូវយុទ្ធសាស្ត្រការការតែទេស និងទាំងអ្នកដែលត្រូវបានការតែទេសរាយជាប់ពេទ្យនាគារបើយ ។ នៅថ្ងៃទី០០៣ ស្អាតភាពពេទ្យនាគារនៅតែមានលក្ខណៈយ៉ាប់យើន ហើយកិច្ចខ្លឹមបើឯកច្រើនបែនបស់រដ្ឋាភិបាលក្នុងការកំណត់អនុវត្តន៍ភាពពេទ្យនាគារ និងអនុវត្តន៍កិច្ចបញ្ជាផ្ទៃទី២ ត្រូវរារិនសេដ្ឋកិច្ចនៃខាងចិវិការ និងការអនុវត្តដែលមានលក្ខណៈទៀត

ខ្សោយ ។ អង្គការឈើមនុស្សបានលើកឡើងនូវបញ្ហាថ្មីនៃច្បាប់រួមមាន ចំណុចមនុស្សគុណពន្លាការ ត្រឹមលើសចំនួន បញ្ហាសុខភាព កម្មៈមួយបរាបាននិងទីក កម្មៈដើរជាតិ និង បញ្ហាសនិសុខ ។ នៅឆ្នាំនេះ អង្គការ ក្រោរដ្ឋាភិបាលមួយដែលបានត្រួត ពិនិត្យពន្លាការចំណុចទាំង១៧ក្នុងចំនោមពន្លាការមេដែលមាននៅក្នុងទាំងប្រចេសបានកត់សំគាល់ថា ចំណុចអ្នកទោសនៅក្នុងពន្លាការទាំងនេះបានកើនឡើង ហើយពន្លាការទាំងនេះសូន្យតែជូនកម្មនុស្សលើសចំនួន ។ នៅខែសីហា ពន្លាការនៅខែតុកាំពង់ដែលរាជដាក់អ្នកទោសបានត្រឹម ៤០ នាក់នោះ បានទទួលអ្នកទោសដល់ទៅ១១៦នាក់ ។ ពន្លាការភាគត្រឹមចិនបានបែងចែករវាងអ្នកទោស ពោញវិយនិងក្នុងគ្រឿង អ្នកទោសប្រុសនិងស្រីវិអ្នកដែលជាប់ទោសពិបទណិតិសង្គមនិងអ្នកដែលមានទោស ស្រាលទេវិយ ។ ទីបុរាណំខ្លះបានបន្ទាប់ប្រើខ្លះ និងការជាក់អ្នកទោសក្នុងបន្ទាប់តូចចង្វើត បន្ទាប់អ្នកទោសនោះ ព្យាយាមរត់គេច ។ ប្រកែខុសពីគ្រឿង អ្នកទោសប្រុសរដ្ឋាភិបាលសំរាប់របបអាបាររបស់អ្នកទោសម្នាក់។ ត្រូវបានប្រើបានប្រើបានចំណោម គោលដៅ ហើយមានកិត្តិវឌ្ឍនភាព បងបុន្តែសាច់ព្យាតិអាមេរិកអាបារនិងរបស់របចាំបាច់ផ្សេងទៅនៅរាយ អ្នកទោសបាន ហើយទណិតទាំងនោះពីនឹងដ្ឋាកទោសដើម្បីជួយទាំងនោះក្នុងការសែន្រោះរបស់គោលដៅ បុន្តែជាតុកព្យាប់ ត្រូវបានសាច់ព្យាតិត្រូវបង្រៀបចិត្តផលសំនួករោះរោះម្នូលពន្លាការ ជាមុនសិន ទីបន្ទាប់អនុញ្ញាតរោយផ្តល់ជួយ ទាំងនោះទៅអ្នកទោស ។

រាជដ្ឋាភិបាលបានអនុញ្ញាតរោយក្រុមសិទ្ធិមនុស្សជាតិនិងអនុរាជាតិទៅសូរសុខទុកអ្នកទោសក្នុង ពន្លាការ និងផលការបណ្តុះបណ្តាលដូចកសិទ្ធិមនុស្សដល់អ្នកយាមពន្លាការ ។ បុន្តែអង្គការទាំងនោះបាន និយាយថា មានពេលខ្លះកិច្ចសហការពីអាជ្ញាជរម្មលដ្ឋាននៅមានកិត្ត ។ ក្រសួងមហាផ្ទៃនៅតែធ្វើការជាមួយ រោយមេដៅ អ្នកប្រាប់មិនសិទ្ធិមនុស្ស និងអ្នកសូរសុខទុកដែលទ្រៀតសុំមិនអនុញ្ញាតពីក្រសួងជាមុនសិន មុន និងទៅសូរសុខទុក ។ ក្នុងករណិខះក្រសួងមិនបានផលការអនុញ្ញាតនៅទេ ។ អង្គការក្រោរដ្ឋាភិបាលមិនត្រូវ បានអនុញ្ញាតរោយជូនសម្រាលជាមួយទណិតពេលមេដៅនៅព្យាប់ខ្លួនរវាងមានម្នូលពន្លាការឡើយ ។
យ. ការចាប់ខ្លួន យុំខ្លួន និងនិរោះការបាល់ខ្លួន

រដ្ឋដម្នូលព្យាប់ខ្លួនមិនអនុញ្ញាតរោយមានការចាប់ខ្លួន និងយុំខ្លួនដោយបំពានទេ បុន្តែជាតុករោងដ្ឋាភិបាល មិនត្រូវបានពាយការបាយក្រាយនេះឡើយ ។ ក្នុងឆ្នាំនេះ មានមនុស្សមួយចំនួនត្រូវបានចាប់ខ្លួនដោយមិនមាន ជីវិតត្រឹមត្រូវ ហើយអង្គការសិទ្ធិមនុស្សបានរាយការណ៍ថា មានមនុស្សក្នុង៥៤ភាគរណីត្រូវបានយុំខ្លួនដោយខ្ពស់

ច្បាប់ដោយបូលីស ។

ធ្វាប់អនុញ្ញាតរោប់បូលិសយំខ្នែងជនធម្មាកំនិងធ្វើការសិល្បៈអង្គភាពបានក្នុងរយៈពេលណែនាំម៉ោងមួយ ពេលធ្វើការថែទាំប្រការនៃនៅទៅ ។ ជនដែលត្រូវបានថែទាំប្រការនៃនៅទៅមានសិទ្ធិទទួលបានមេដារីតាមដឹក ធ្វាប់ ។ បុំនេះ អ្នកជាប់យុំយាំងតែងតែត្រូវគេយំខ្នែងអស់រយៈជាថ្រើន ថ្វីទំរាប់ការថែទាំប្រការនៃនៅទៅមេដារីវិធី ជាមួយសមាជិកត្រួសរគបាន ។ អាជ្ញាធរវត្ថេនៃតែយំខ្នែងជនធម្មោយអស់រយៈពេលយ៉ាងយុរ មុននេះធ្វើការ ថែទាំប្រការនៃការតែទោស វិក់ដោះលេងពួកគេ ។ ថោក្រមសិល្បៈអង្គភាពមានត្បាទាឆិប្រមុជកសុតាងដើម្បីតាំង ការថែទាំប្រការនៃរបស់បូលិសមុននឹងសំរចចានីន ត្រូវធ្វើការការតែទោសវិយ៉ាងណា ។ អង្គការក្រោរដ្ឋាកិបាល មួយបានរាយការណ៍ៗថា នៅឆ្នាំនេះមានពាក្យបណ្តឹងចំនួន១៩៤៧កំទិនទៅនឹងការយំខ្នែងមុនសារនាការ ដែល អូសបន្ទាយយុរជាងរយៈពេលខំខែដែលកំពង់ដោយឆ្លាប់ ។ ជនជាប់ថែទាំជាថ្រើនជាពិស់អ្នកដែលមិនមាន អ្នកឆ្វាប់ជាកំណាយ តែងតែមិនមានឱកាសធានាខ្លួនចេញក្រោយទំនើ ។ UNHCR និយាយថាការយំខ្នែងដែល អូសបន្ទាយពេលយុរគេបន់ភាពថ្វីនបណ្តាលមកពីការកែវទៅនឹងនៃចំនួនអ្នកទោសក្នុងពន្លនាការ និង សមតារមានកិត្តវិទ្យប្រព័ន្ធផ្លូវការ ។

អនុក្រុងមួយចេញទេនថ្មីម៉ោង០០២៣បន្ថីតអគ្គស្សានការដ្ឋាននគរបាលជាតិដែលជំនួសអគ្គលេខាជាពាក្យដ្ឋាននគរបាលជាតិដែលមានពិមុន ។ អគ្គស្សានការដ្ឋាននេះបើតទៅក្រោមការត្រួតព្រាវសំក្រសួងមហាផ្ទៃ និងមានតួនាទីគ្រប់គ្រងនគរបាលសូវិលគ្រប់ផ្ទៃកទាំងអស់ ។ កំណត់ដំឡើងនគរបាលត្រូវបានរំបែងចែកជានគរបាលដែលមានសមត្ថភាពថ្មីការងារបំផុន នគរបាលដែលមានសមត្ថភាពថ្មីនេះ និងនគរបាលយុត្តិធម៌ ។ នៅក្នុងថ្មីនេះ មានរបាយការណ៍ថា មាននគរបាលបានទទួលលើយុទ្ធផលការការពារមុខជំនួសព្រឹកមិនប្រចាំឆ្នាំ និងមានជនសង្ឃឹមខ្លះត្រូវបានដោះស្រាយសារអំពើករណូយរបស់នគរបាល ។ បញ្ជាផ្ទៃការដ្ឋានបង្កេតាយការការពារមុខជំនួសព្រឹកមិនប្រចាំឆ្នាំ និងមានជនសង្ឃឹមខ្លះត្រូវបានដោះស្រាយសារអំពើករណូយរបស់នគរបាល ។

កាលពីឆ្នាំ២០០១ រដ្ឋបាលបានធ្វើចេញការបង្កើតសេវាទិភ័យ (CFF) ហើយ
បានចាប់ខ្លួនជនសង្ឃឹមជាង១០០នាក់ ក្នុងនៅមួយចំនួនត្រូវមានដំណឹងមិនមែនដឹងទេ ។
រដ្ឋបាលបានបង្កាំងជនសង្ឃឹមមួយចំនួនមិនរោគយោងទេនៅក្នុងនឹងមជ្ឈម្ញានខាងក្រោម ហើយ
ពួកគេទទួលបានមេដីរោគយោងត្រូវតាមផ្លូវការបំផែ ។ ជាយូណែល ពួកគេជាប្រើប្រាស់ត្រូវបានការតែរោគយោ
មោនឡាស ដោយផ្តើកលើកសុតាងមិនមានលក្ខណៈ គ្រប់ត្រាន់ ដូចជាថាមួយនេះរបស់ពួកគេមាននៅក្នុងបញ្ជី
សមាជិករបស់កងទ័ពសេវាទិភ័យជាដោដើម ។

៤. ការបង្កើតរឹងការធ្វើការដើម្បីនាំការងារជាសាធារណៈ និងដោយចូលរួម

រដ្ឋធ្វើនូវការកំណត់អាយមានប្រព័ន្ធតុលាការនករជ្រួយ ប៉ុន្តែរដ្ឋាកិច្ចាបមិនបានគោរពតាមការកំណត់នេះទេនៅក្នុងការអនុវត្តន៍ដាក់ស្ថិន ។ តុលាការត្រូវទទួលរងនូវសម្រួលនិងការផ្សេត្តៃជ្រើរពីសំណាក់អំណាចនិត្តប្រតិបត្តិ ប្រមជំងមានអំពើពាករឈ្មោះដែលវិភាគជាលោយខ្លះដូចជាមេដ្ឋានប្រជាពលរដ្ឋ ។

ប្រព័ន្ធផុលាការមានគុលាការថ្មាក់ក្រោម(សាលាដំបូង) សាលាខ្ពែរណី និង គុលាការកំពុល ។
ដែលមនុញ្ញចំណាំនានកំតែៗរបស់រាយមានក្រមបីក្សារដៃមនុញ្ញមយ ដែលមានអំណាចពិនិត្យវិធមនុញ្ញភាព
នៃផ្លាប់ចំណុចយ ហើយឥឡុមក្រមបីក្សានៅអនុមេក្រមមានតួនាទីទៅនាំងតាំង ត្រួតពិនិត្យ និងដាកវិនិយោលិ
មេក្រមទៀតផង ។ សមាសកាតនៅក្រមបីក្សាចំណុចនៃមានលក្ខណៈលំសេវាយនៅខ្លួនទៅខាងកណ្ឌបារុ
ប្រជាជន ។

សារនាការត្រូវធ្វើជាសាធារណៈ ។ ចុងថ្ងៃមានសិទ្ធិចូលរួមនិងប្រើក្រាបមួយមេដាច់ ពន្លល់ និងស្ថា
សាក្តីដែលដាក់បន្ទុកលើគេ និងផ្តល់សាក្តីនិងកសិកធម៌ ក្នុងនាមខ្ពស់គេដាក់ ។ ប៉ុន្តែជាដឹកទៅ សារនាការតីត្រាន់
តែជាការបង្រៀបកិច្ច និងដោយមិនមានការសាកសរសាក្តីរបស់ភាគីបានប្រកបដោយមានទូលំទេរាយឡើយ ។

ក្នុងការទទួលបានមេធានវិរមូមានការចិបយចុះនូវរយៈពេលយំខ្ញុំមុនសារការ និងការធានាខ្លួនចេញក្រោម យុំដែលមានលក្ខណៈងាយស្រួលជាងមុន ។ ទៅយើងនេះក៏ដោយ ក្នុំខាតយើងខ្សោះអ្នកដីដែលមានការបណ្តុះបណ្តាលឡើងទូទៅដៃប្រចាំសប្តាហិរញ្ញវត្ថុ ។ បុគ្គលិោះដែលគ្រប់គ្រងការទទួលបាននូវមេធានវិរមូ ការពេលវេលាបានបានក្នុងការទទួលបាននូវការកាត់ទោសដោយយុត្តិធម៌មួយ ។

ការស្ថិតិសង្គម និងចំណុចជាលាយលក្ខអករបស់សាក្សី និងជនជាប់ចោទជាន្វោគដើរកសុពារណ៍ពេលយុទ្ធផលត្រូវបានដោះស្រាយការបង្កើតបង្ដី ដូចជា ដោយការវាយដីវគ្គភាពកំហែងរបស់មន្ត្រីសុខុមាភ ហើយជនជាប់ចោទដែលមិនមែនអក្សរជាន្វោគទេ មិនត្រូវបានគេប្រាប់វិមិនយល់អំពីអត្ថនឹងយើងទៅជំនួយសារភាពដែលគេបង្ហីម៉ាយតាត់ចុះហត្ថលេខានេះទេ ក្នុងករណីដែលមានពាក់ព័ន្ធនឹងកំណាំងយោធា មន្ត្រីយោធាត់តួនាទីប្រើការគារបសង្គត់ថាលើថ្ងៃក្រោមនរាយដោះលែងចង់ចោទដោយមិនបានការការពេទ្យទេ ។

ជនជាប់ទេទោមមានសិទ្ធិតាមឆ្នាំប៉ះសង្គមរណីទៅនឹវទោស និងមានសិទ្ធិធ្វើបណ្តុះខ្លួនរណី ។ បើនេះ
ដោយសារវាតែអំពើករណូយដែលវិភាគសាយគ្រប់ទីកន្លែង ជនជាប់ទេទោចាំងនោះត្រូវស្ថិកហើនថា ក្រោមដើម្បី
ទទួលបានសាលក្រោមដែលមានលក្ខណៈ អំណោយដល់ពួកគោ ។ សិទ្ធិរបស់ប្រជាពលរដ្ឋក្នុងការធ្វើបណ្តុះ
ខ្លួនរណីជូនកាលត្រូវបានវិតត្រូវតាមដោយសារការខ្លះខាតមធ្យាធពាយធ្វើដែរី និងការបញ្ចាកសុវាងទៅឡើត
ក្នុងការដឹកជញ្ជូនអ្នកទោសពីពន្លកនាការនៅតាមបណ្តាណខ្លួមកសាងមុខ្លួនរណីនៅក្នុងពេញជាថី ។ ដោយបោតុ
នេះហើយ មានសារនាការខ្លួនរណីជាប្រើប្រាស់ត្រូវបានធ្វើដោយមិនមានវត្ថមានចែងទេទោ ។

ការពន្លាបេលរបស់តុលាការ វើកអំពើពុករល្អយ៉ាងដែលធ្វើឡាយជនដែលត្រូវចោរប្រាកាសពីបច្ចុប្បន្ន ទាំងនេះគឺជាពិភាការកាត់ទោស ដែលនាំឡាយមាននិរទណ្ឌភាពសំរាប់មន្ត្រីរាជការម្ពុយចំនួន វិសាទិក ត្រួសារបស់គេដែលបានប្រព្រឹត្តបច្ចុប្បន្ន ។ ទោះបិជាតុលាការបានកាត់ទោសសមាជិកខ្លះទៅកំណែងសន្តិសុខ ដែលបានរំលោភបំពានលើសិទ្ធិមនុស្សក្នុងដោយ ក៏ភាពត្រានទោសពេរសំរាប់ភាគច្រើននៃអ្នកដែលបានរំលោភ បំពានទាំងនេះនៅពេជ្រាបញ្ញា ។ ដោយមានករណីលើកកំលែងតិចត្នែបុរណណា៖ មន្ត្រីដ្ឋាកិបាលទាំងច្នាក់ជាតិ និងមួលដ្ឋាននៅពេមិនមានផ្លូវនេយាពាយ និងផនធានហិរញ្ញវត្ថុ ក្នុងការថាតិវិធានការណ៍ដោយមានប្រសិទ្ធភាពចំពោះមន្ត្រីយោជានិងសន្តិសុខដែលជាប់សង្ឃឹមបច្ចុប្បន្នសិទ្ធិមនុស្ស ។

ក្រុមប្រឹក្សាកំនែងទំរង់ប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌មានការវិភាគបំនើនក្នុងការបំពេញត្រនាទីរបស់ខ្លួន ដើម្បីរៀបចំនិងអនុវត្តន៍យករាជការណ៍កំនែងទំរង់ឡើយ ។ នៅឆ្នាំ២០១៩ រដ្ឋបាលបានបង្កើតក្រុមប្រឹក្សាកំនែងទំរង់ថ្មាប់ និង

ប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌មួយឡើត នៅក្នុងខណៈពេលដែលមានការវិវេគសន៍ថា សហប្រជានរបស់ក្រុមប្រឹក្សាកំនែងទំនង
យុត្តិធម៌ដែលមានរដ្ឋមន្ត្រីមួយរប និងប្រជានតុលាការកំពុលនៅ មិនមានភាពឯករាជ្យត្រប់ត្រាន់ ។ នៅខោខែ
ឧសភា ក្រុមប្រឹក្សាកំនែងទំនងថ្វាប់និងយុត្តិធម៌បានធ្វើឱ្យដោយចូលរិនិសការបំផុត និងធ្វើ
សិក្សាសាលាម្នាស់ ជាមួយសង្គមសុវត្ថិភាព ម្នាស់ដីនូយ និងភាគីពាក់ព័ន្ធដែលឡើត ។ ក្រុមប្រឹក្សានេះមានតំរោះ
សហការជាមួយនឹងម្ចាស់ដីនូយនាសារដើម្បីអនុវត្តកម្មវិធីសំរាប់ផ្ទៃកយុត្តិធមីនេះ ។ ឧត្តមក្រុមប្រឹក្សាម្នាស់
ថ្វីក្រមិនបានជាក់វិនិយោលីមន្ត្រីយុត្តិធមីដែលបានធ្វើឱ្យសុបទបញ្ជាផីនៅក្នុងឆ្នាំនេះទេ ។ កាលពីឆ្នាំ២០១២
មានថ្វីក្រមខ្លះ ត្រូវបានគេព្យាយកថាដោយណែនាំរាជរដ្ឋាភិបាល នាសង្គមដោយ ត្រូវបានចេញប្រកាស់ថា មានអាកប្បែកិរិយា
មិនសមរម្យ បុន្ថែមបញ្ជាប់ពីការសិុប្បែកដែលធ្វើឡើងត្រូវបានបញ្ជាប់កិច្ចរិបាល ថ្វីក្រមទាំងនេះ
ត្រូវបានបញ្ជាផ្ទាយមកការនៃការងារវិញ ហើយខ្លះថែមទាំងបានធ្វើឱ្យបានឡើតដែង ។ អ្នកអនុតារការបំផុត
ថ្វាប់បានចេញប្រកាស់ថា ឧត្តមក្រុមប្រឹក្សាម្នាស់ថ្វីក្រមបិតនៅក្រោមត្រួតលនេយោបាយ និងមិនបានការពារ
រាយមានប្រសិទ្ធភាពនៃការងារដូចតាមរបស់សំណងជើងការឡើយ ។

ក្រុមសិទ្ធិមនុស្សបានបន្ថែមការណ៍ថា រដ្ឋាភិបាលបានបង្ហាញពាក្យត្រព្រាវបស់ខ្លួនទៅលើ
គុណភាពជាបាយការបញ្ជាផ្ទៃខ្លួនឡើងវិញនូវដែនសង្ឃឹមទាំងឡាយណាគំដែលត្រូវបានដោះស្រាយ
ដោយគុណភាព វិដោយវិធីក្រោមប្រព័ន្ធកុណភាព ។ នៅឆ្នាំ២០០៩លោកនាយករដ្ឋមន្ត្រីត្រូវបានគេចោរប្រកាស
ថា បានបញ្ជាផ្ទៃខ្លួនឡើងវិធីរដ្ឋាភិបាលម្នាក់ដែលមានពួកទីសំខាន់នៅក្នុងកិច្ចខំប្រើប្រាស់ដើម្បីកំណត់នៃប្រព័ន្ធ
យុត្តិធម៌ដែលកំពុងមានជំណើរការនៅ៖ ដកការចោរប្រកាសៗត្របួនុយមិនត្រូវចំពោះអតិតែដែករដ្ឋនូវព្រៃ
បរទេសរបស់គាត់ ក្នុងជំនាញរដ្ឋប្រជុំដើម្បីដែលពាក់ពីនឹងការចោរប្រកាសៗពីហេវរំលោកបំពានលើកិច្ច
សង្គ្រោះ

មេដារីក្របានកត់សំគាល់ដងដែរថា តាំងពិន្ទុលោកស្របទ័រជាមួយ មាននគរបាល និងមន្ត្រូនាការខ្លះ ដោយ
មានការតាំងដោយចេញផ្សាយពីសំណាក់មន្ត្រូវដាករក្នុងដំឡើង បានបង្កើសចិនអាយត្រដូចបន្ទុកជាប់
ពន្លឺនាការជាលក្ខណៈឯកជន វិរាយបានយុទ្ធវបាប់ត្រាន់ឡើយ ដែលនេះជាការរំលោភច្បាប់មួយ ។ បន្ទាប់ពី
អំពើកិច្ចការប្រកាសដែលត្រូវបានចាប់ឡើង ខេមករាយករ សមាជិកគ្រប់សារ និងក្រុមអកសិទ្ធិមនុបានកត់សំគាល់ថា

ព្រៃកគមិនអាចប្រាប់យទាក់ទងជាមួយមនុស្សផែនទៅក៏ដែលបានយុទ្ធសាស្ត្ររដ្ឋាភិបាលក្នុងខណៈពេលគេ
កំពុងធ្វើការសិុបអង្គភាពឡើយ នៅថ្ងៃទី ១៩ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៩ មេដឹកនាំកណ្ឌបក្សប្រចាំឆ្នាំ មិនត្រូវ
បានគេអនុញ្ញាតអាយុកម្មជនកណ្ឌបក្សគាត់ដែលជាប់ពន្លានាការនោះទេ អាជ្ញាធរប្រចាំឆ្នាំនាការ
បានទាមទារការិយាល័យជូនបសកម្មជនកណ្ឌបក្សគាត់ដែលជាប់ពន្លានាការនោះទេ អាជ្ញាធរប្រចាំឆ្នាំនាការ
គារអនុញ្ញាតពីមន្ទីរតុលាការរាជធានីហើយក៏ដោយ នៅថ្ងៃទី២០០១ ក្រុមព្រឹបសំណាក់ស្នើសុំប្រតិបត្តិមួយបាន
តែងតាំងបុគ្គលម្នាក់ជាសារការិយាល័យដែលប្រចាំឆ្នាំនេះ ហើយតាមរយៈតួនាទីជាសារការិយេះ
បុគ្គលនោះគឺជាអាជ្ញាកណ្ឌបាលដែកចេញប៉ែនគ្រប់បញ្ចប់បញ្ចប់តាំងអស់ តាំងពីបញ្ចប់កសារិយិទស្សាមដូចនេះ រហូត
ដល់បញ្ចប់តាំងនាស៊ិដ្ឋិ ។

ប្រទេសកម្មជាមានតុលាការយោជាជាច់ដោយខ្សោកម្មយ ហើយប្រព័ន្ធផុលម៉ោងបានការយោជានេះក៏មាន
បញ្ហាមួយខាតប្រព័ន្ធផ្លូវការសិុលដែរ ជាងនេះទៅឡើត ការបែងចែកដែកចេញប៉ែនគ្រប់រវាង
តុលាការយោជាជាន់សិុល ជួនកាលត្រូវបានគេបំភ្លើចហេលក្នុងការអនុវត្តន៍ដាក់ស្ថុង ក្នុងថ្ងៃទី
២០០២ មានជនសិុលម្នាយចំនួនដែលត្រូវបានចាប់ខ្លួនពីបទលើសដែលមិនមានការពាក់ព័ន្ធនិងបទលើស
យោជាលោះ តែត្រូវបានយុទ្ធសាស្ត្ររង់ចាំសារនាការដោយតុលាការយោជាជាន់វិញ ប៉ុន្តែ តុលាការយោជាជាន់
ប្រគល់ជនតាំងនោះទៅតុលាការសិុលវិញ ។

នៅថ្ងៃទី២០០១ គេបានជាក់អាយុប្រើប្រាប់ម្នាយដើម្បីបង្កើតតុលាការពិសេសធ្វើការកាត់ទោសមេដឹក
នាំខ្សោក្រហមពីបទលើសប្រលៀយពុពុមាសនី បទខ្សោក្រដែកប្រចាំឆ្នាំនុស្សជាតិ និងបទខ្សោក្រដែកប្រចាំឆ្នាំនេះបាន
ប្រព្រឹត្តិថ្ងៃទី១៩នៅថ្ងៃទី១៩ នៅក្នុងរដ្ឋាភិបាលបានដោយរដ្ឋាភិបាលក្នុងរបៀបប្រតិបត្តិការពិអនុការ
សហប្រជាតិការពិអនុការពិអនុការពិអនុការពិអនុការពិអនុការពិអនុការពិអនុការពិអនុការ
គេបានជាក់អាយុប្រើប្រាប់ម្នាយដើម្បីបង្កើតពីបទលើសប្រលៀយពុពុមាសនីនេះ ដើម្បីអាយុការកាត់
ទោសនោះអាចមានជីវិការទៅបាន នៅថ្ងៃទី១៣ ខែឧសភាមហាសន្តិបាតអនុការសហប្រជាតិបាន
អនុម័តសេចក្តីសំរែម្នាយលើពេញឯកចិត្តព្រមពេញឯករាងអនុការសហប្រជាតិនិងរដ្ឋាភិបាលកម្មជាតិ
ដើម្បីកាត់ទោសលើបទខ្សោក្រដែកប្រចាំឆ្នាំនេះ ។

មិនមានរបាយការណ៍អំពីអ្នកទោសនយោបាយនៅថ្ងៃទី២០០៣នេះ ។

៤. ការរៀបចំផ្លូវតាមទំនើងចិត្តទៅលើការជាមុន គ្រសារ គេហដ្ឋាន និងឱកាសដៃយោ

ផ្នែធ មួនត្របានកំណត់រោយមានភាពជាងកដន់នៃលំនៅដោយ និងលិខិតផ្លូវដើរ និងហាមប្រាមការ ដែកនាំរោយខុសច្បាប់ ឬទេន ជាប្រចាំ នគរបាយបានធ្វើការដែកនាំ និងរូបអូសដោយមិនមានដីការធ្វើយ មិនមានរបាយការណីថារ៉ាកិចាលបានធ្វើការត្រួតពិនិត្យលើប្រព័ន្ធឌំនាក់ទំនងនៃខ្លួនត្រូវឯករាជការទេ ។

ថាប់ពាំងពិសម្បបាករុបនិយកម្ម (ការប្រមូលដីជាសហករណី) ដោយបង្កើតបង្គ័ន្តោះសម្រាយត្រប់ត្រង់
របស់ខ្លួនរបាយ និងការធ្វើមាតុក្នុងវត្ថុនូវរបស់ជនកេសខ្ពស់ជាថ្រើនពាន់ទាក់មក កម្មសិទ្ធិដឹងឱ្យមាន
លក្ខណៈផ្សាយសំណង់ទេ ហើយម្នាស់កម្មសិទ្ធិដឹងឱ្យភាពប្រើនគានឯកសារសំគាល់កម្មសិទ្ធិជាដូរវារោយបានគ្រប់
គ្រាន់ឡើយ ។ បន្ទាប់ពីការបញ្ចប់ទៅនូវចលនាខ្មោចខ្លួនដែលបានប្រព័ន្ធប៉ាប់យកធ្វើជាកម្មសិទ្ធិ នូវដឹងឱ្យ
ដែលត្រូវបានដោះស្រាយក្នុងកម្មវិធីដែលបានធ្វើឡើង បានធ្វើអោយបញ្ចប់កម្មសិទ្ធិដឹងឱ្យនេះមានសារពាណាន់តែច្បាស់ជារ
ឡើង ។ នៅឆ្នាំ២០០១ ក្រសួងរៀបចំដែនដី នគរូបនិយកម្ម និង សំណង់បានបង្កើតគណកម្មការសុវត្ថិភាព
មួយដែលមានតួនាទីដោះស្រាយទំនាក់នាក់ដឹងឱ្យដែលមិនទាន់បានចុះហត្ថលើវិមិនទាន់បានទទួលបានបណ្តុះបណ្តុះ ។
គណកម្មការនេះបានបំពេញការងាររបស់ខ្ពស់ដោយយើតយ៉ាវ ដោយសារការខ្លះខាតដែលបានបិរញ្ញាផ្លូវត្រូវ ការបណ្តុះ
បណ្តុល និងបចេតិសោចន៍ ។ តុលាការដែលបាននៅក្រោមឱវាទក្រសួងយុត្តិធម៌ នៅក្នុងត្រូវបានឱ្យដោះ
ស្រាយទំនាក់នាក់ដឹងឱ្យដែលបានចុះហត្ថលើវិមិនទាន់បានទទួលកម្មសិទ្ធិរចប់បាន ។

នៅថ្ងៃទី០១ រដ្ឋាភិបាលបានអនុម័តចង្វាប់ក្នុងពាណិជ្ជកម្មយ៉ាងលក្ខណៈរារកម្មសិទ្ធិដើម្បី និងលិខិតប្រគល់កម្មសិទ្ធិរបស់កសិករ បុន្តែចង្វាប់នេះនៅមិនទាន់ត្រូវបានគេអនុវត្តនៅឡើយទេ ដោយហេតុថាក្រសួងឡើបចំដែនដី នគរូបនិយកម្ម និងសំណង់នៅមិនទាន់បានចេញបទព្រាសំខាន់សំរាប់ការអនុវត្តនៅឡើយ ។ ពេលខ្លះមានកោតមាននូវបញ្ជាក់ដែលអ្នករស់នៅត្រូវបានគេបង្កើតឡាយទៅតាមដឹងទិន្នន័យនៅលើផ្សេង នៅពេលដែលមក្ខុវិវឌ្ឍកសិនិយត្តមានអំណាចបានយុបយិតជាមួយអាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន ដើម្បីប្រណិតព្រាសំខាន់សំរាប់ការអនុវត្តនៅឡើយ ។ អ្នករាជនូយអ្នកចង្វាប់កម្ពុជាបានរាយការណ៍ថា ក្នុងរវាងខែតុលា២០១២ ដល់មិថុនា២០១៣ មានករណីទំនាក់នានដើម្បីឯកជន និងសម្បុរាពាណិជ្ជកម្ម នៅក្នុងរាងការ ក្នុងចំនោមអ្នកដែលត្រូវបានគេបណ្តុះចេញជាស្ថាពរហើយនោះ បានតវាចំពោះសកម្មភាពនេះនៅតុលាការបុន្តែការប្រើប្រាស់ត្រូវការចាប់ផ្តើម ដែលរាជដោយសារតែមែនពីរក្រសួងនៅតុលាការ បុន្តែការប្រើប្រាស់ត្រូវការចាប់ផ្តើម ដែលរាជដោយសារតែមែនពីរក្រសួងនៅតុលាការ ។ នៅចង្ចារនេះ បណ្តឹងខ្សែរណីមួយចំនួនកំពុងនៅរង់ចាំការកាត់កិនិាសាលាទ្វូរណីវិវាទការកំពុង ករណី

នៅថ្ងៃទី៣១ខែកញ្ញា សាធារណក្រុណីបានច្រៀងចេញការសំរែចបស់តុលាការខេត្តរតនេះគឺកាលពី ខែមិនា ២០០៣ ដោយបានកាត់រោាយនាយកតុលមេនឹងយុម្ភមាក់ដែលបានអេវាងចាត់ជាមួយសំរែមួយសិទ្ធិដីទៅហើយ ៣០០០អារ ដែលសមាជិកក្រុមកូលសម្បទនជាតិត្រូវអេវាងចាត់ជារបស់ពួកគេ ។ អង្គការក្រោរដ្ឋាកិតាលបាន រោាយដើងថា សាធារណក្រុណីថ្ងៃការសំរែចប់នេះដោយសារមានអនុវត្តមនីតិសំណាក់រដ្ឋាកិតាល តាមព្រះ រាជសំណើរបស់ព្រះមហាក្សត្រ ដែលរោាយដ្ឋាកិតាលជារដីនោះពីខេត្តមេនឹងយុរុបនោះថ្ងៃជាអ្នកនៃដល់ក្រុម កលសម្បទនកំនោះ ។

ចំនួនទីខេមករ ១៩៩៩ ដល់ខេកញ្ញា ២០០២ សាធារណក្នុងពេញបានធ្វើការតាំងទីលំនៅថ្មីដើម្បីអភិវឌ្ឍសហគមន៍ ដែលទាំងនេះបានបែងចាយជាប្រជាជន ៨០៩១គ្រឿង ។ អ្នកដែលរងដល់បែងចាំនៅទេរោមមាន អ្នករស់នៅជិតស្ថានិយរចនឹង នៅតាមផ្លូវសាធារណៈ មាត់ទេន នៅតាមប្រព័ន្ធលូ និងអ្នករស់នៅលើក្រោមសម្រាកសាធារណៈ ។ នៅឆ្នាំនេះ មិនមានការតាំងទីលំនៅថ្មីប៊ែនមទេ ។

ଶ୍ରୀକଣ୍ଠା: ଜୀବନରେ ମହିଳାଙ୍କ ପଦ୍ଧତିର ବ୍ୟାପକ ଉପରେ ଆପଣଙ୍କ କାମକାଳୀଙ୍କରେ ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ପାଇଲାମୁ

ក. សេវាការកងការបច្ចោមពិនិត្យសារពិមាន

ច្បាប់សារពីមានផ្តល់ដំឡើងនូវសិទ្ធិមួយចំនួន ដែលរួមមានការបាយក្រាមជិនអាយុ
មានការត្រួតពិនិត្យមុនធ្វើការចេញផ្សាយ និងការការពារមិនអាយុដាក់ពន្លាភាគរដោយសារតែការបញ្ជាញ
មតិ។ ទេរាជាជាយនេះក៏ដោយ ច្បាប់សារពីមានក៏មានរួមបញ្ចូលនូវការបាយក្រាមដែលមិនច្បាស់លាស់

ទេះបីជាចិនមានការហាមត្រាមដាក់លាក់ចំពោះការថាក់ផ្សាយកម្ពុជានិងជំលមានប្រភពពិបរទេសនៅលើទូរទស្សនីនិងវិទ្យាតុងស្ថុកតិ ក៏នៅថ្ងៃឆ្នាំ២០០២ ក្រសួងពេទ្យមានបានបញ្ជាផ្ទាយស្ថានិយវិទ្យាគារជួយសំបុកយុទ្ធបញ្ចប់ការថាក់ផ្សាយបន្ទាន់រកម្ពុជានិងរបស់វិទ្យាសំលេងសហរដ្ឋអាមេរិក និងអាសីស៊ីរី ។ ក្រសួងបានអេការដោយថា អ្នកគ្រប់គ្រងស្ថានិយមិនបានសំការអនុញ្ញាតពីក្រសួងជាមុនសិនកការថាក់ផ្សាយ ។ ការថាខ្លះរវាងវិទ្យាសំបុកយុទ្ធនិងក្រសួងពេទ្យមាននៅលើថាគោតឱ្យសំបុកយុទ្ធមាចបន្ទាន់ការផ្សាយដែរីទេ របៀបបញ្ចប់ទាំងរបៀបនៃការផ្សាយដែលត្រូវបន្ទូរឈាមបានបន្ទាន់មកទល់ដីណាច់ឆ្នាំ ។ ទេះដូចមានបញ្ជាផ្ទាយក្រសួងរោងចាយបញ្ចប់ការផ្សាយកំដោយ សំបុកយុទ្ធបន្ទាន់ផ្សាយសំលេងសហរដ្ឋអាមេរិក និងអាសីស៊ីរីនៅចុងឆ្នាំ ។

ជុតិមាត្រនិទ្ទេវការប្រជុំប្រចាំសប្តាហ៍របស់សាធារណក្រុងដែលជាប្រព័ន្ធឌីការប្រជុំនេះតែងតែបើកជាសាងរ

អាជ្ញាធរដ្ឋាកិបាលបានដកបញ្ជាផ្ទៃការធោះពុម្ពជ្រាយមិនអាយដល់ដៃប្រជាពលរដ្ឋ ។ នៅខេត្តកម្ពុជា
អាជ្ញាធរមួលដ្ឋានបានវិបអូសសេវ្ទរកោដលមានលក្ខណៈចំរួងចំរាសស្តីអំពីវិតនិងការស្វាប់របស់តារាង
យន្តលើល្អាភាពពិសិដ្ឋិថីការ ចែកពីហានលក់សេវ្ទរកោនិងតួបការសេតសាទរណៈទាំងអស់ ។ សេវ្ទរកោនៅេះ
មានចំនួនដើម្បី “រឿងពិតនិងតួររកាយរន្តត់” ដោយបានសំដែរដោយប្រយោលចាករិយាណាយករដ្ឋមន្ត្រី ហើយ
សេនមានចំនួនកម្មួយនៅក្នុងការស្វាប់របស់តារាងតាមរយៈការ បើនេះ សេវ្ទរកោនៅេះនៅតែត្រូវបានគេលក់នៅមុខទី
ស្ថាក់ការគណបក្សសមរូបី និងបានពុម្ពនៅរោងពុម្ពដោយមានការផ្សេងៗដែកពីដ្ឋាកិបាលអីឡូយ ។
មិនមានការវិវត្តិន៍តួររកាយកត់សំគាល់ចំពោះករណីកាលពីឆ្នាំ២០០១ ដែលដ្ឋាកិបាលបានគំរាយកំហែងហាម
ប្រាមនិងវិបអូសសេវ្ទរកោ “ពន្លឹមយុត្តិធមិ” ដែលបានពុម្ពជ្រាយដោយគណបក្សសមរូបីទេ ។ ដ្ឋាកិបាលមិន
បានហាមយាត់ការប្រើប្រាស់អីនេះធំណូត ដែលកំពុងមានប្រើបាយចូលរួមនៅក្នុងនិងទិប្រជុំដែនដំទោះ

រដ្ឋាភិបាលមិនបានវិតបន្ទីងលើសេវាការណ៍ផ្តល់កសិក្សាជាប្រចាំឆ្នាំ។

២. សេវាការពួកនការដូចប្រជុំដោយសន្តិវិធី និងបង្កើតសមាគម

នៃផ្នែកបានដូលអោយមាននូវសេវាការគ្នា និងការធ្វើសមាគម ហើយជាទុទៅថ្មីរដ្ឋាកិបាលបានគោរព នូវសិទ្ធិសេវាការនេះគ្នា និងការអនុវត្តន៍ ។ ប៉ុណ្ណោះរដ្ឋាកិបាលមិនបានអនុវត្តអោយមានប្រសិទ្ធភាពនូវបច្ចបញ្ជាផីសេវាការសមាគម នៅក្នុងការងារទី២ (ស្ថិកម្រិលដំកែកគិត.ក.) ។

ថា អាជ្ញាធរមូលដ្ឋានខ្លះបានព្រមទាំងសមាជិកគណបក្សនយោបាយមួយចំនួនថា ប្រធិនបើពួកគេបន្ថែមតាំង
គណបក្សទាំងនេះឡើង ពួកគេនឹងបាត់បង់សិទ្ធិរស់នៅក្នុងតំបន់នោះ ត្រូវគេដែកបុត្រព្រមទាំងម្រោត និងត្រូវគេ
ហាមយាត់មិនអាយុបានបានឡើង ក្នុងមួលដ្ឋាននោះទេ ។

សមាជិកភាពក្នុងអង្គការថាត់តាំងខ្លួនក្រោម ដែលពីមុនបានធ្វើការតស្សិប្រជាមុននឹងរដ្ឋាភិបាលដោយ
អារុជនោះ គឺជាការខុសច្បាប់ ដូចត្រូវនឹងសមាជិកភាពនៅក្នុងក្រុមប្រជាប់អារុជដែលឡើងតែដែរ ។

គ. សេវាការពាណិជ្ជការ

រដ្ឋដែលមិនបានផ្តល់អាយុមាននូវសេវាការពាណិជ្ជការដោយក្នុងសិទ្ធិ សេវាការនេះក្នុងការអនុវត្តនិងជាក់ស្វែង ។ រដ្ឋដែលបានបាយក្រុមប្រជាមុនដែលនូវការរើសឡើងដោយក្នុងសាសនា
ហើយសាសនាការតិចសិល្បៈរំពឹងមានទទួលបាននូវការរើសឡើងជាដូរវារណាមួយទេ ។ ព្រះពុទ្ធសាសនាតិជាសាសនាបស់រដ្ឋ ហើយប្រជាជនជាមួយជាករយជាមួយការកំណត់ព្រះពុទ្ធសាសនា ។ ប្រជាជនដែលនៅសល់ពីនេះ
ការត្រួតពិនិត្យជាផាណិជ្ជការតិចមានដែលបានបញ្ជូនយ៉ាងល្អឡើងក្នុងសង្គមខ្លួន ។

ច្បាប់បានកំណត់អាយុក្រុមសាសនាទាំងអស់ជាក់ពាក្យស្តីឡើងក្នុងការនិងកិច្ចការសាសនាឌីមី
សាងសង់កំន្លែងសំរាប់សការ: បុជា និងធ្វើសកម្មភាពសាសនា ។ ក្រុមសាសនាឌីមីមានជួយការលំបាកក្នុងការស្តី
ការអនុញ្ញាតិសំរាប់សាងសង់ទិសការបុជាថេ បុន្ថែក្រុមសាសនាអីស្សាម និងត្រីស្សសាសនាឌីមីបានរាយការណ៍
ថា មានការពន្លាពេលពីសំណាក់មត្តិមូលដ្ឋានក្នុងការទទួលស្ថាល់ចំពោះការអនុញ្ញាតិជាតូវការដែលបានផ្តល់
អាយុសំរាប់ធ្វើការជួយប្រជុំសាសនានៅតាមដឹក ។ ការប្រជុំសាសនាទាំងនេះបានធ្វើឡើងដោយមិនមានការរាយ
រាយការណ៍ដូចមួយចំណោមបានបានឡើង ។ នៅខែមករា ប្រសិទ្ធភាពការនិងកិច្ចការសាសនា បានចេញ
បទបញ្ជីនិងយុទ្ធសាស្ត្របាយក្រុមប្រជាមករបពុំបញ្ហាលសាសនានៅទីសាងរណៈ បុន្ថែក្រុមមានរាយការណ៍អំពីការ
អនុវត្តនូវបទបញ្ហានេះទេ ។

ទីនេះ មិនមានរាយការណ៍អំពីទំនាក់សាសនាសំខាន់ទេនៅក្នុងផ្ទាំនេះ បុន្ថែក្រុមបញ្ហាតុចទៅ
ចំនួនមេដែរ ។ នៅថ្ងៃទី១៣កក្កដា បុងអ្នកក្នុងមិនដែលខិះសំបានមួយក្រុម បានបំផ្តាញវិហារសាសនាត្រីស្សនោះតាំងបំ
របស់គេមួយយ៉ាងដឹង ដោយបានបន្ទាល់សាងរណៈ ការសាងសង់ត្រេវិហារនោះកាលពីបុំន្ទាន់ផ្ទាំមុន បាននាំអាយុ
មានព្រោះវារាយការណ៍ដែលតាំងរបស់ពួកគេ ។ អាជ្ញាធរបូលិសបានឡើងដែលកំន្លែងកែត្រួតដែលដែរ ដើម្បីទំនួរតាមតំបន់

កំណែយមានការវាយប្រហារលើវិបារនោះទៀត ។ នៅខែសីហា កូលសម្បនុមួយក្រុមនៅខេត្តរតនគិទនាទាមការរោយសាសនាឌីសុមួយក្រុមបញ្ហប់សកម្មភាពជាសំបុរសាសនានៅក្នុងភូមិរបស់គេ ។

សូមមេន្ទាយការណ៍អំពីសេវាថាមសាសនាត្រួចបំងតិភាពលោក សំរាប់ការពិភាក្សាលំអិតបន្ថែម
ទេវិត ។

យ. សេវាការនៃការធ្វើដំណឹងប្រព័ន្ធបរទេស អន្តោប្រជែងតិច និង មាតកមិនវគ្គ័យ

រដ្ឋាភិបាលមិនបានជាក់កំហិតលើការធ្វើដំណើរទៅបរទេសទេ ។ រដ្ឋាភិបាលថែមទាំងមិនបានជាក់កំហិតលើការធ្វើអន្តោប្រវេសន៍ វិក័យបាយកាត់អ្នកដែលបានចាកចេញពីបរទេសមិនអាយក្រាលប៉ះមកវិញ ដោយ។

ច្បាប់អនុញ្ញាតរោយមានការផ្តល់នូវសិទ្ធិជ្រកកោះនឹងប៊ាន់ដែលក្រោមអនុសញ្ញា អនុការសហប្រជាតិដំឡើងពាណិជ្ជកម្ម និងពិធីសារផ្តល់នូវសម្រាប់ប៊ាន់ដែលក្រោមអនុសញ្ញា នៅក្នុងការអនុវត្តន៍ជាក់ស្វែង រដ្ឋាភិបាលមិនបានគោរពតាមច្បាប់ទេ ហើយបាននិរនោះជាតិរៀបចំណាមីនិងជាតិក្តុំ ដែលរាយជាដែនក្រោមសញ្ញានេះ ដោយចាត់ទួរកត់ជាតិនៃភ្នៈប្រវេសនៃខេសច្បាប់ដោយ មិនបានពិនិត្យមិនចាត់បានពិគមានសិទ្ធិទទួលបាន៖ជាដែនក្រោមសញ្ញានីអត់ឡើយ ទោះបីជាមានវត្ថុមានរបស់ UNHCR នៅក្នុងប្រទេសហើយកំដោយ ។ ក្នុងឆ្នាំនេះ វត្ថុមានរបស់កំណែងយោធានៅតាមព្រឹងដែនក្រោមត្រូវបានដើរឡើង ។ មានរបាយការណ៍ថាគារផ្តល់នូវតណាមបានផ្តល់នូវសម្រាប់នគរបាល ក្នុងរបស់កម្ពុជាដែលបានបញ្ជីជាដែនក្រោមសញ្ញានីអត់ឡើយ ។

អ្នកដែលអាចភ្លាយជាជនក្រែសង្គមដែលបានទៅដើម្បីការិយាល័យ UNHCR នៅត្រូវពេញដោយមិនមានការអនុគមន៍រដ្ឋភាគិបាលត្រូវបានគេរៀបចំសំណុំបែបបទជាចម្បតា ដោយមានកិច្ចសហប្រតិបត្តិការពីរដ្ឋភាគិបាល ។ ត្រូវធ្វើនេះ ជនក្រែសង្គមជនជាតិត្រូវបានគេរៀបចំបំពេញសំណុំបែបបទនៅការិយាល័យជនក្រែសង្គមរបស់ UNHCR នៅត្រូវពេញ ។ នៅខែសីហា ជនជាតិត្រូវបានចូលការិយាល័យរបស់ក្រុមសិទ្ធិមនុស្សមួយនៅខេត្តពេទ្យគី ហើយ UNHCR បានធ្វើការជាមួយរដ្ឋភាគិបាលដើម្បីបញ្ចប់គោលការណ៍ការិយាល័យ UNHCR នៅត្រូវពេញដើម្បីរៀបចំសំណុំសិទ្ធិជាជនក្រែសង្គម ។ នៅឆ្នាំនេះ ការិយាល័យ UNHCR នៅត្រូវពេញបានរៀបចំសំណុំបែបបទដឹងដែរដល់ជនជាតិរៀបចំពាណាម ៣៩នាក់ (របៀបពួលទាំងជនជាតិត្រូវដឹងជាតិចិន ២នាក់ រាយវិរោះនាក់ ស្រីឡាងការពេទ្យនាក់ ប៊ូតិស្សន៍ទនាក់ ថ្វីឡូស្សិនទនាក់ សូមាលីទនាក់ លីហិរៈនាក់ និងកម្មាភនាក់ ។

នៅឆ្នាំ២០០២ UNHCR ត្រូវគេអនុញ្ញាតរោយបង្កើតនិងយកចំណុចដែលផ្តល់នៅខេត្តពេទ្យ និងមណ្ឌល គីឡូ ដែលនៅជាប់នឹងត្រូវដែនខ្ពស់រាបកណ្តាលរបស់រៀបរាជកម្ម និងជាថ្នូរការដែលជាតិភាគតិចត្ស់ ។ ទេសបីជាមួយ នានាព្យាយោងជាមួយរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជានិងរៀបរាជកម្មក្នុងការរួមរាល់រាល់ការធ្វើឱ្យមាតុក្នុងនិវត្តន៍ ដោយស្ថិត្រូវបស់ពួកគឺដែលបាននូវដំឡើងច្បាប់កម្រិតជាប់ជាប់ កំពុងព្យាយោងនៅត្រូវបានដោយ

វិញ្ញ ដោយជីវិត្រូវបានគេរំលាយថ្លាល ហើយជនភក្សសង្គមដែលនៅលេសសសល់ត្រូវគេបានឡានទៅត្រូវដើម្បី
ធ្វើការតាំងទិន្នន័យទៅថ្មី ។ នៅដំណាច់ឆ្នាំនេះ មានពេជនជាតិភ្នំពេញកាត់បុរណណាឃ ដែលនៅមិនទាន់បានទៅរស់នៅ
សហរដ្ឋអាមេរិក ក្នុងចំនោមជនជាតិភ្នំប្រមាណ៩០០នាក់ដែលបានទទួលការអនុញ្ញាតឱ្យដ្ឋាកិច្ចាយតាំង
ទិន្នន័យទៅថ្មីនៅសហរដ្ឋអាមេរិកកាលពីថ្ងៃទី២០០២០២៤ ។

បន្ទាប់ពីបានប្រជាសង្គមការធ្វើមាតុភូមិនឹងតួនិសនជាតិកម្មដាក់ដែលអាចបញ្ជានត្រលបវិញ្ញាមសំជាថ្រើស
ផ្លូវការ ដែកឱ្យបានចាប់បើករាជការនៃក្រសួងសាធារណៈយោគយល់ត្រាមួយជាមួយសហរដ្ឋអាមេរិកនៅខែមិថុនា
២០០២ ដើម្បីធ្វើឱ្យស្ថុរាលដល់ការវិលត្រលប់របស់ពួកគេ ។ មកទល់ចុងឆ្នាំនេះ មានមនុស្សចំនួន៦៧នាក់បើយ
ដែលត្រូវបានគេបញ្ជាផីបានដូចអាមេរិកមកវិញ្ញា ។ នៅឆ្នាំ២០០២មានចំនួនពាន់នាក់ដែលត្រូវបានគេបញ្ជាផី
មកវិញ្ញាបើយ ត្រូវបានយុទ្ធម៌នៅពេលគេមកដល់ ហើយអ្នកខ្លះត្រូវគោរយការណ៍ថា ត្រូវគេបង្កើររាយបង់
ប្រាក់សំណុកកុងកំឡុងពេលយុទ្ធម៌នេះ ។ ក្រោយមក ដែកឱ្យបានចាប់បើករាជការនៃក្រសួងសាធារណៈ
ទាំងនេះក្នុងការបញ្ចូលខ្លួនគេទៅក្នុងសង្គម ។

ଶ୍ରୀକଞ୍ଜିତ୍ ପାଠ୍ୟାଳୋଗାନ୍ଧିତା : ଏହିପାଠ୍ୟାଳୋଗାନ୍ଧିତାକୁ କୁଳକାନ୍ତେ ପାଇଲୁଛି

វដ្ឋិចមួនបានប្រធែសកម្មជា បានផ្តល់សិទ្ធិដលរដ្ឋក្នុងការផ្តាស់ប្តូរដ្ឋាកិបាលរបស់ពួកគេដោយសិទ្ធិ វិធី ហើយក្នុងការអនុវត្តន៍ដាក់ស្ថិស្ថិ ប្រជាពលរដ្ឋបានបើប្រាស់នូវសិទ្ធិនេះជាទូទៅតាមរយៈការបានឆ្លាត ដែលឈរលើមួលដាននៃសិទ្ធិបានឆ្លាតជាសកល ។ សិទ្ធិបានឆ្លាត គឺជាមើលឈរភាពរបស់ពលរដ្ឋគ្រប់របៀបដែល មានអាយុចាប់ពី១៨ឆ្នាំឡើងទៅ ។ នៅក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៣ និង ១៩៩៤ មានពលរដ្ឋជាតិប្រើប្រាស់បានចូលរួមក្នុង ការបានឆ្លាតជាតិ ហើយការបានឆ្លាតជាតិនេះមានអ្នកចូលរួមបានឆ្លាត ប្រហែលជាគំណែង ៨៣% នៃចំនួនអ្នកចូលរួមដោយបានឆ្លាត ។ ក្នុងការបានឆ្លាតលើកនេះ គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា បានទទួលសំលេង ពី៣អសន់ វិងគណបក្សប្រជាជនសិនបុធបុរិច ទទួលបាន ២៦អសន់ និង គណបក្សមានសិនីទទួល បាន ២៤អសន់ ប៉ុន្មានបានបញ្ជាផ្ទាយទាំងបី មិនអាចទទួលបានសំលេង ២/៣ ដែលត្រូវការសំរាប់

បង្កើតរដ្ឋាភិបាលចំនួនឡាតាំង ២០០ នគរបាលអណ្តិតមុនបានបន្ទាន់លើការក្នុងបាន៖ជារដ្ឋាភិបាលចំនួន ដើម្បីដំឡើងការបង្កើតរដ្ឋាភិបាលឡើងម្ខាយ ។

ក្រុមអ្នកសង្គតការបោះឆ្នោតទាំងអស់ ដែលរួមមានអង្គភាពក្រោរដ្ឋាកិច្ចលក្ខណៈស្រុកពីរ គឺ តណាកម្មការដើម្បីការបោះឆ្នោតដោយសេវនិងយុត្តិធម៌នៅកម្ពុជា (Coffel) និងគណកម្មការនករាជ្យ និងអព្រៃក្តីជូនដើម្បីការបោះឆ្នោតដោយសេវនិងយុត្តិធម៌នៅកម្ពុជា (Niffec) ព្រមទាំងវិទ្យាសាស្ត្រសាធារណរដ្ឋអន្តរជាតិ មួលនិធិសំរាប់ការផ្សេងៗផ្សាយនិងអភិវឌ្ឍន៍ បេសកកម្មសង្គតការបោះឆ្នោតរបស់ដ្ឋាកិច្ចលដបុន និងបេសកកម្មសង្គតការបោះឆ្នោតរបស់សហគមនីអីរុប បានកត់សំគាល់ថា ការបោះឆ្នោតនៅក្នុងខេកក្តាកនឹងទៅនេះ មានភាពប្រសិរីជាងការបោះឆ្នោតមួនទៅ បុំនែនពួកគេក៏បានដំឡើងដែរថា ការបោះឆ្នោតលើកនេះ នៅក្នុងមានលក្ខណៈ គ្រប់គ្រាន់តាមខ្លួនដាកិសំរាប់ការបោះឆ្នោតប្រជាធិបតេយ្យទេ ។ អំពើហិង្សានយោបាយនៅតែជាបញ្ហា ទៅវាមានចំនួនពិចជាងការបោះឆ្នោតមួនទៅ ។ អង្គភាពក្រោរដ្ឋាកិច្ចលក្ខណៈស្រុកពីរ រាយការណ៍ នៅកម្ពុជា នាយករដ្ឋមន្ត្រីដែលទទួលជាបាយកម្មនយោបាយ ក្នុងកំឡើងឆ្នោតបោះឆ្នោតនោះ ។ គោលបំណងភាគគ្រឿននៃយោបាយកម្មទាំងនេះ មិនបានគេដឹងថ្មាស់លាស់ទេ ។ ដ្ឋាកិច្ចលក្ខណៈគ្រាន់តែបានចាតិវិជ្ជាការណ៍បំផុះនិងជនលិសខ្លះប៉ុណ្ណោះ ហើយធ្វើការដោះស្រាយចំពោះបទលើសផ្សេងៗទៀតដោយមិនសម្រេចបាន ។

ការប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយបស់គណបក្ខដៃលបានចុះឈ្មោះថ្លែងនូមប្រកួតប្រជែងមានភាពឈ្មោះប្រសិរីជានេះមុន ហើយការពិភាក្សានៅក្នុងការដោយចំណាំ និងការពិភាក្សាដាចបុប្ផុប្បន្ននៃបានផ្សព្វផ្សាយតាមការកំឡុងវគ្គិស្សន៍របស់ជាតិជាលើកដីបង ។ ប៉ុន្តែ ការផ្សព្វផ្សាយពីមានតាមប្រព័ន្ធអេឡិចត្រូនិច នៅពេលមានភាព

លំអេវីនយោងខ្លាំងទៅលើគណបក្សប្រជាជនដែលកំពុងការអំណាច ។ អនុការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល និង
គណបក្សនយោបាយខ្លះបានចោរប្រការនៃថាមរាជការពីការណ៍តុកធនគណបក្សប្រជាជនមានប្រវែបជានកុងការទទួល
យកអំណាចយ និងឈ្មោះភាពដើម្បីទទួលអំនោយសវ្រោះបន្ទាន់របស់រដ្ឋាភិបាល ។ តានាការ វិតត្តិតម្លៃពេះការ
ធ្វើឈ្មោះការយោបាយនៅក្នុងសង្គមដែលមានលក្ខណៈបុរាណទៅ បុំនែនសម្រួលព្រះសង្គមិនអាយូល្អុល្អការហេះ
ឡើង ដែលគេដើរចាត់កំព្រែរដ្ឋាភិបាល បានចេញទូវបញ្ជីមួយដើម្បីព្រះសង្គមិនអាយូល្អុល្អការហេះ
ឡើង ។ ជាលទ្ធផល គោរឹកបានព្រះសង្គមចំនួនពិចធូចបាននិមន្តល់ឡើង ។ រដ្ឋាភិបាលមិនបានបាន
យាត់ដល់ក្រុមយុវជនក្នុងការបង្កើតគណបក្សនយោបាយទៅ បុំនែនកិច្ចិនបានរារាំងសកម្មភាពនានាបស់
សមាគមក្នុងវត្ថុដែលកំព្រែគណបក្សប្រជាជន នៅពេលពួកគោធិតាតុកម្មបង្ហាញក្រុមប្រជាធិបៈ ។

នៅឆ្នាំ ២០១២ រដ្ឋាភិបាលបានរៀបចំការហេះឡើងច្បាក់ជាតិយុំសង្គាត់ជាតិកិច្ចិបៈ លទ្ធផលនៃ
ការហេះឡើងយុំសង្គាត់នោះ បានធ្វើអាយូល្អុល្អបំផុំនៅក្នុងការបង្កើតគណបក្សប្រជាជន ដែលបានគ្រប់គ្រង
លើរដ្ឋបាលមួលដ្ឋាននេះ អស់រយៈពេល ២ពាន្យម៉ោកហើយ ។ គណបក្សប្រជាជនបានទទួលសំលេង ៧៧០៣
អសន់យុំទុកចាំងប្រទេស គណបក្សបុរិសិនបុចបានទទួល ២២១១ អសន់ និងគណបក្សសមរង្កិតបានទទួល
១៣៤៦ អសន់ ។ ទេសបិជាកណបក្សប្រជាជនបានទទួលតំណែងជាប្រធានក្រុមប្រើក្រាយយុំចំនួន ៤៤% នៃចំនួន
យុំសរុប ១៦២១ កំដោយ លទ្ធផលនៃការហេះឡើងនោះបានផ្តល់អាយូល្អុល្អបំផុំនៅក្នុងការបង្កើតមានសិទ្ធិល្អុល្អ
ក្នុងការការអំណាចក្រុមប្រើក្រាយយុំចាំងអស់ លើកលេងតំបន់ ១៨៩យុំទេ ។ ក្នុងកំពង់នៅពេលយោសនាការ
ឡើងក្រុមប្រើក្រាយយុំសង្គាត់នោះ អនុការក្រោរដ្ឋាភិបាលមួយចំនួនបានរាយការណីថា សកម្មជន និង ហេតុជន
របស់គណបក្សបុរិសិនបុច និងសមរង្កិចចំនួន ២៤នាក់ត្រូវបានគោធិយាតក្នុងសភាត្រូវអាយូល្អុល្អ ហើយ
ក្នុងចំនួននោះ អនុការសិទ្ធិមនុស្សបានរាយតំលែងថា យាតកម្មចំនួន ៧ករណីជាថ្មីនយោបាយ ។ ការធ្វើ
អំនាចដល់ក្រុមប្រើក្រាយយុំសង្គាត់ដែលបានជាប់ឡើងតី នាមប្រព័ន្ធដោយរូប ហើយក្រុមប្រើក្រាយយុំសង្គាត់
ជាថ្មីនមានតំណាងដែលបានដើរក្នុងចំណែក ៧៧០៣នេះ ក្រសួងមហាត្រូវបានចែកចាយនៅក្នុងក្រុមប្រើក្រាយយុំសង្គាត់
ក្នុងក្រុមប្រើក្រាយយុំសង្គាត់ដែលបានចែកចាយនៅក្នុងក្រុមប្រើក្រាយយុំសង្គាត់ និងការប្រព័ន្ធដោយរូប ក្រុមប្រើក្រាយយុំចាំងអស់នោះនៅ
ឡើយទេ ។ វិបោះមិច្ចាបានកិរិតត្រនាទីរបស់ស្តីនៅក្នុងរដ្ឋាភិបាល ។ បុំនែន ស្តីបានចូលរួមយោងសកម្មក្នុង
ការហេះឡើងប្រើសវិសសភាដាតិ ខេកក្រដាកនុងទៅនេះ ។ ក្រុមប្រើក្រាយយុំសង្គាត់នោះ មានស្តី ១២៤រូបបាន

ជាប់ឆ្នាំពាសមាតិកសភា នៅក្នុងសភាដែលមានចំនួនសមាជិកសរុប ១២៣នាក់ ចំនួននេះ ស្ថើត្រានឹងចំនួនកាលពីមុនការបោះឆ្នោត ។ ក្នុងចំនោមកោដី ៦១ របស់ត្រួតសភា ក៏មានស្រីចំនួនពុរិយប៉ែរ ។ នៅមុនការបង្កើតរដ្ឋាភិបាលថ្មី មានស្រី ១ពុរិយមានតាំណែងជារដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋលេខាជាតិការ អនុរដ្ឋលេខាជាតិការ និងគណកម្មការជាតិពុរិយបច្ចេកវិទ្យាបោះឆ្នោត ។ ហើយមានស្រីមួយចំនួនឡើតបំផើការជាតិប្រើក្រា និងថែក្រម ។ ក្រោយការបោះឆ្នោតច្បាក់មួលដ្ឋានផ្លូវ ២០០២មក មានស្រីចំនួន ៤៣៣ នាក់ (៨.៣៣%) បានការនៃការបំអសនេះនៅក្នុងក្រមប្រើក្រាយបំសង្គមដែលមានចំនួនសរុប ១១ ២៦១កោដី ។

ក្រុមជនជាតិភាគតិចក៍ហានចូលរួមក្នុងដ្ឋាកិតាលដំដោ។ ការណោះឆ្យាតត្រូវស្វែងរកការ
ខេកគ្គដោ កន្លែងទៅនេះបានធ្លីលិចជាបន្ទាតិភាគតិចចំនួន ៥រូប ក្នុងនោះមានចាម ៥រូប កុលសម្ព័ន្ធ ៥ រូប
និងថែ ៥រូប បានជាប់ឆ្យាតនៅក្នុងសការជាតិដៃលមានអសនេសរុប ១២៣ ។ លើសពីនេះឡើងតិចជាតិភាគតិចដែល
មិនមកពីក្រុមជនជាតិភាគតិចដីដែរ (ចាម, កុលសម្ព័ន្ធ និងថែ) ដៃលអង្គូយក្នុងអសនេសពីថ្វីសការដែល
មានចំនួនសរុប ៦១រូប ។ យ៉ាងហេចចណាស់មានមន្ត្រី៥រូបដៃលមានតំណែងជាន់ខ្លស់ក្នុងរដ្ឋាកិតាល ចេញមក
ពីក្រុមជនជាតិភាគតិច ដោរីនៅដែរ ។

៥. ក្រុងការបង្កើតរបស់ខ្លួន : សំរូបចំណេះដីជាការបង្កើតរបស់ខ្លួនដែលត្រូវបានគេបង្កើតឡើង។ ក្នុងការបង្កើតរបស់ខ្លួននេះ ត្រូវបានគេបង្កើតឡើងដើម្បីបានបង្កើតរបស់ខ្លួន។

សមាគមអង្គការសិទ្ធិមនុស្សក្នុងប្រព័ន្ធឌីជាជាមីនិងការប្រើប្រាស់បច្ចេកទេស និងលក្ខណៈ
ពុម្ពផ្តាយរបកគាំហើញរបស់គោលឯករាជក្រឹតមនុស្សដោយមិនមានការគាបសង្គត់ពីរដ្ឋាកិតាលនេះ ។ ជាន់ឡើងវិភាគ
កិតាលសហការណ៍ជាមួយបុគ្គលិកសិទ្ធិមនុស្សក្នុងការសិក្សាបង្ហាញ បើនេះនៅក្នុងឆ្នាំនេះ មានរបាយការណ៍មួយ
ចំនួននិយាយអំពីភាពមិនស្មើសហការ វិ ការគាំរាយកំបែងរបស់អាជ្ញាធរមូលដ្ឋាននៅទីទាំងប្រចេសដែរ ។
អង្គការក្រោរដ្ឋាកិតាលប្រមាណជាទេ មានសកម្មភាពទាំងនេះសិទ្ធិមនុស្សទេះបិជាមានតំបនយុទ្ធសាស្ត្រ ។
ប៉ុណ្ណោះ ដែលមានសកម្មភាពយ៉ាងសកម្មភាងការរោចចំកម្មវិធីបណ្តាល វិស៊ិកបង្ហាញបច្ចេកទេសនានា ។

ទាំងនេះរោយបានខ្សោះដោយ ក្រសួង ៩០០២ សមាជិកម្ពាត់របស់ Global Witness ត្រូវបានជនពាក់រាំង
មុខវាយប្រហារ បន្ទាប់ពីតាត់បានទទួលការគំរាមកំហែងទាមទាររោយតាត់លាយប៉ុករាង ក្រសួងនេះ
ការគំរាមចំពោះអនុការក្រោរដ្ឋាគិបាលក្នុងស្ថុកម្មយោដលផ្តល់ជីវិកជល់ជននរោងគ្រោះដោយសារការដ្ឋានដូរនិង
ធ្វើការតស្សិមទិន្នន័យនូវការដ្ឋានក្នុងប្រជាធិបតេយ្យរបស់ខ្លួន ដើម្បីរោយអនុការក្រោរដ្ឋាគិបាលព្យារការសិក្សិបង្កេត
របស់ខ្លួនទៅលើក្រុមជនព្យារមនុស្ស ។

នៅឆ្នាំ ២០០២ រដ្ឋាភិបាលនិង UNHCR បានចុះហត្ថលេខាលើអនុសារណាយករាយលម្អិយ ពន្យាគេលសកម្មភាពរបស់ UNHCR នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជានាយេតេលូផ្លូវបំនែមទ្រព្ទ ។ UNHCR បានធ្វើសកម្មភាពទាក់ទងនិងសិទ្ធិមនុស្ស និងតុលាការ ហើយបានរក្សាទីស្ថាកំការរបស់ខ្លួននៅទីក្រុងភ្នំពេញ និងមានការយាយលូយតាំបន់ទ្រព្ទនៅក្នុងខេត្តបាត់ដែង និងកំពង់ចាម ។ តំណាងពិសេសអង្គភាពរបាយការប្រជាធិសាងបៃសិទ្ធិមនុស្សបានមកធ្វើស្មើនឹងកិច្ចនៅកម្ពុជាដំឡើនបានដូចត្រូវ ៣០០៣ និង បានដូចជាមួយមន្ត្រីរដ្ឋាភិបាល កែងការដោយគណបក្សនៅក្នុងប្រជាធិសាង និងអង្គភាពរក្សាទីបានដើរដើរទៅដីរ។

គណកម្មការសិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា ដែលរដ្ឋាភិបាលបានបង្កើតកាលពីឆ្នាំ១៩៩៨ ជាន្វូរមានការអភកម្ម ហើយសកម្មភាពបែងគណកម្មការនេះ មិនមានលក្ខណៈគ្រោះរាយទេកចិត្តឡើយ ។

ចំណេះការឱ្យបានរាយការណាត់ខ្លួន

រដ្ឋធន្ទុបាមប្រាមការវិសេវិងប្រកាសពួកជសនី ពណិសម្បរ នៅ ភាសា ជំនួយសាសនា ប្រកែ
ទស្សន៍នយោបាយដៃនេះ ។ ហើយ បើដ្ឋាកិតលមិនបានពាក់ព័ន្ធយ៉ាងសកម្មនៅក្នុងការវិសេវិងនេះ ក៏

ដោយក៏ដួនកាលរដ្ឋាភិបាលមិនបានការពារដល់សិទ្ធិទាំងអស់នេះទៅក្នុងការអនុវត្តជាក់ស្សែងទេ ។ ការវិសេវិនសង្គមទៅលើអ្នកដែលមានផ្ទុកមេរភាពវិកិត្យដីផែស្តី នៅតែជាបញ្ហានៅតាមទិន្នន័យ ។ ទេះយ៉ាងនេះកី នៅឆ្នាំ២០១៨ ការវិសេវិនត្រូវបានកាត់បន្ថូយដោយកម្ពុជានិង់លើកកំពស់ការយល់ដឹងពិធីផែស្តី ។ មិនមានការវិសេវិន ជាដៃវាការណាយឱ្យលើអ្នកមានមេរភាពអេដស៊ីវិវីតវិកិត្យដីផែស្តីទេ ។

១៩

ពេស្សាជារត្រូវបានបាយយាត់ដោយរដ្ឋធន្ទុន្តោ ឬផ្លូវមិនមានការចែងជាច្បាប់ជាក់លាក់ដើម្បី
ប្រជាំងនឹងការធ្វើជាបេស្សាជានេះឡើយ ។ ការណួញរដ្ឋស្ថិតិយាយធ្វើជាបេស្សាជាតីជាបញ្ហាផ្លូវដែលផ្តល់ជូនឯក ទៅការ
បិជាមានច្បាប់ប្រជាំងនឹងសម្រាករកម្ម និងពារ៉ាត់ក្នុងគោលបំនងកែងប្រើពាណិជ្ជកម្មដោយ (សូមមើលផ្តើក
ខាងក្រោម) ។

ເຮົາ: ບີ້ຕ່າມການບໍລິຫານເລື່ອຜູ້ຂອງເຜົນເສັລເຊື້ອເຄື່ອງຍຸງຍົງຮ່າງມູນເກົ່າກຸ່າງ ປຽບປໍ່ຕະຫຼາກກໍ່ເພີ້ມ
ເຕັມ ອີ່ນການຜະຕິກຳເສັລເຊື້ອທີ່ ເກົ່າໂຕບໍລິຫານຕ່າງໆ ແລະ ດັວຍການດີເລີ້ມຕົ້ນໄດ້

មនុស្សដែលជាកំដូងទៅសភាជាតិបានអោយដឹងថា មានស្ថិតិប្រកបរបរណៈស្ថាបាយចំនួន១៨ពេលនាក់ ហើយ
ចំនួននេះត្រូវបានបញ្ជាក់ដោយការសិក្សាស្ថិតិមួយនៅឆ្នាំនោះដែរ ដែលបានបញ្ជាក់ថ្មីថ្មី មានពេស្ថាបាយ
១៨ពេលនាក់ នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ។

ផ្សាយបំការដោរមានបញ្ហាធិមួយប្រភេទដីនឹងការបែវតបែវនៅជូនកំណែងធ្វើការ ហើយអង្គភាព ពលកម្មអនុវគ្គ (ILO) រាយការណ៍ថាការបែវតបែវនៅជូនកំណែងដើម្បីការអស្សាបកម្មមិនស្ថិតមានឡើង ការបែវតបែវនៅជូនកំណែងត្រូវបានគេដឹងថាទោទាញជាបញ្ហានៅជូនកំណែងដើម្បីការផ្សេងៗទៀតនៃសេដ្ឋកិច្ច ។

ក្នុង

ជាតីកញ្ញាប់កុមារត្រូវទទួលនយោគោរពកង្វេដឹជ្ជាតិ និងប្រព័ន្ធសុខភាពបានដែលមិនត្របត្រាន់ នៅថ្ងៃ ២០០២ អត្រាស្អាប់របស់កុមារត្រូវបានគេហ៊ានប្រមាណចាមានប្រហែលទៅក្នុង១០០០នាក់ដោយយោងទៅតាមការហ៊ានប្រមាណប្រជាសាស្ត្រថ្ងៃ ២០០០ ។ គេហ៊ានហ៊ានស្អានដងដែរថា អត្រាស្អាប់សំរាប់កុមារអាយុប្រហែលម៉ោង មានទិន្នន័យក្នុង១០០០ ។ ការធ្វើបាបើចិត្តកុមារត្រូវបានគេធ្វើចាតាដារីនដែលកើតមានជាចម្លាត់ ទៅបិជាមិនមានស្ថិតិណាមួយបានបង្ហាញថ្មាល់លាស់ក៏ដោយ ។ អង្គការក្នុងស្ថិតិមួយបានហ៊ានស្អានចាមានកុមារប្រើប្រាស់ជាង៉ាង់៩៨៧៣នាក់ដែលបានកាត់ផ្ទាយចំនួនជាមួយកុមារទៅក្នុងមិនមែនបានបង្ហាញថ្មាល់លាស់ក៏ដោយ ។ និងមានកុមារជាង៉ាង់១០០០នាក់ដែលបានធ្វើការតាមចិត្តកុម្ភិត់បុន្ថែត្រូវបែងប្រើប្រាស់

ព្រៃសារគើរព្យាក់នៅពេលណាមួយ ។ តែបានចាត់ស្អានថា មានក្រុងអនាថាតាមចិត្តឱមជ្ញវិច្ឆនិទខេដូនាក់នៅក្នុងភ្លៀពេញ ដើម្បីបង្កើតជាបន្ទាយមានដឹង ៩០០នាក់នៅក្នុងពេលវេលាដែលបានបង្កើតឡើង និង១០០នាក់នៅក្នុងព្រះសីហនុ ។

ការទិញទិន្នន័យកំទោរកនិងកុមារដោយខុសច្បាប់ដើម្បីអាយុធូលិជាពាណិជ្ជកម្មជាក្នុង តិដាបញ្ញា
ផ្លូវផ្លូវរម្យយ ក្នុងឆ្នាំនេះ ការចុះបញ្ជាបដ្ឋានបន្ទាន់រំដោះគ្រឹងស្រីមិនទាន់ត្រូវការយុទ្ធសាស្ត្រនៃដែលត្រូវបានគេ
ជួញដូរចូលមកកម្ពុជាអាយុធូលិជាពាណិជ្ជកម្ម នៅឆ្នាំ២០១៩ និង២០២០មានករណីដែលគោលការណ៍ត្រាមូល
ដំនឹង ដែលបុគ្គល វិស័ុការបានទិញទាករកុមារពីឱកម្មយុទ្ធសាស្ត្របង្កើតរបស់គោលដោយក្នុងបន្ទាន់កសារដើម្បី
បង្ហាញថា គ្រឹងនោះជាក្នុងកំព្យ ហើយបន្ទាប់មកបានទទួលប្រាកំកំវៀយបានទទួលប្រាកំកំវៀយបានទទួលប្រាកំកំវៀយ
ពីគ្រូសារដែលបានទទួលយកគ្រឹងដោយមិនបានដឹងពីបញ្ញាំនេះ ក្នុងនោះមានទាំងគ្រូសារបរទេសដឹងដែរ ។
គ្រឹងទាំងនោះមួយចំនួនត្រូវបានគោលកំព្យប្រើបាន ក្នុងករណីខ្លះក្នុងចំនោមនេះ ជនលើសបានជីវិតស្រីអាយុ
ធោះបង់ក្នុងរបស់គោលដោយការបាកប្រាស់ ដូចជាសន្យាជាមិលថ្មីគ្រឹងនោះតែមួយរយៈបុណ្យការ បុណ្យក្រោយ
មកគេមិនរាយប៉ុណ្ណោះកែងកងទៅរាយមាយវិញទៀត ។

ពេលកម្ពុជាក្នុងដែនដឹកជញ្ជូនដែលបានសង្គតាបានចិត្ត (សូមមើលផ្លូវការណ៍ខាងក្រោម) ។

ជនមានពិភាក្សា

រដ្ឋាភិបាលមិនត្រូវថា រាល់អាតារ បុក្រិសវាកម្មធ្វើដៃទីរបស់រដ្ឋាភិបាលត្រូវផ្តល់លក្ខណៈខាយក្រឹម ដល់ជនពិការឡើយ ។ រដ្ឋាភិបាលប៉ុចមទាំងបាយហាត់អ្នកដែលមានពិការភាពស្សីម្បីតិចត្បូចបុរណណា៖ មិន រាយឡើដាង្វួលបង្រៀននៅសាលារដ្ឋាភិបាលឡើយ ។ នៅឆ្នាំ១៩៩៩ មានរបាយការណ៍ថាមានជនពិការចំនួន ១ពាក្យ០០០នាក់ រួមមាន២៤០០នាក់បាត់បង់បាយនបោះណាស់អវេយវេយ ម្នយ និង៦ពាក្យ៣នាក់បាត់អវេយវេយ លើសពី១ ។ ពិការភាពដោយសារគ្រប់មិនមានចំនួន១៩.៥ភាតរយនៅប្រជាឌនទាំងអស់ដែលមានពិការភាព

វិវាទការភាពពីកំនើត វិដោយជីមាននៅភាគរយ ។ ក្នុងឆ្នាំនេះ មានអ្នករងគ្រោះដោយសារត្រាប់មិនចំណូន
អេត្រនាក់ ក្នុងនោះ ១៤៦ត្រូវបានកាត់អវេយវេចាល់ ។ កម្មវិធីដែលត្រូវបានដោយអនុការផ្សេងទេបានកំ
មកនូវការវិកចំនួនគ្នរវាយកត់សំគាល់ក្នុងការព្យាយាល និងស្ថានិតិសម្បទារបស់អ្នកដែលបានបាត់បង់
អវេយវេចាល់ បើត្រូវអ្នកចំនួននោះត្រូវប្រើបាយការនឹងការរិះសិងក្នុងសង្គមគ្នរវាយកត់សំគាល់ដែងដែរ ជាពិសេស
ក្នុងការផ្សេងរកការងារជំនាញណាមួយ ។

ជនជាតិភាគពីច

ប្រជាពលរដ្ឋដែលមានដើមកំពើតាងជនជាតិវេរីតណាមនិងជនជាតិចិនមានចំនួនថ្វីនជាឃង់គេ បំផុត ក្នុងចំណោមជនជាតិភាគតិចទាំងអស់នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ។ ប្រជាពលរដ្ឋដែលជាអណុកិដនិងចិនថ្វី ឬនាន់គេទទួលស្ថាល់ដោយគ្មានការវិសាទិននៅក្នុងសង្គម ។ ក៏ហើយនេះ ការចងកំនុចចំពោះអណុកិដនិងវេរីតណាម ដែលត្រូវបានគេមើលយើពួកចាបាការកំរាយកំបែងចំពោះប្រទេសជាតិ និងវប្បធម៌កម្ពុជានៅតែបន្ទាន់ ។ សិទ្ធិជនជាតិភាគតិចដែលចែងក្នុងច្បាប់សញ្ញាតិត្រូវបានការពារមិនច្បាស់លាស់ទេ ។ ការការពារដោយរដ្ឋដម្លុទូមានចំពោះតែ "ប្រជាជនខ្មែរ" ប៉ុណ្ណោះ ។ ក្នុងឆ្នាំនេះ ក្រុមិនិស្សុតនៅតែបន្ទាន់ធ្វើសេចក្តីផ្តើមការណី ខ្លាំងទៅប្រជាមិនជនជាតិវេរីតណាម ពួកគេត្រូវពិការត្រួតត្រាដើម្បីកនុយោបាយ ការឈ្មោះនាមឈរកទីកើត និងបញ្ជាផីទៅទៅដោយគេចាត់ទុកជនជាតិវេរីតណាមដែលនៅក្នុងស្ថុកចាបាម្នូរមចំនួនកទទួលខុសត្រូវ យើងបោចណាស់កំមួយដើម្បីកដែរក្នុងវីឡានៅក្នុងសាស្ត្រ ។ នៅមុនការពោះនោរតសការជាតិខេកក្តា តណបក្សសមរឿនី ហូទសុនិនបិច និង តណបក្សនយោបាយតួចទូចមួយចំនួនទៅពាន់កោដងចំនោលលើទីកចិត្តប្រជាមិនជនជាតិវេរីតណាមនេះ ។ គណបក្សនយោបាយមានបំនងធ្វើអាយអណុកិដនិងវេរីតណាមភាគតិចរបស់ពាន់នាក់បាត់បង់សិទ្ធិពោះនោរត ដោយព្រាតវាចំពោះសិទ្ធិចុះឈ្មោះបាននោរបស់ពួកគេ ហើយយើងបោចណាស់កំមានមណ្ឌលបាននោរតមួយ កំន្លែងដែរ ដែលមនុស្សមួយក្រុមបានរារាំងមិនអាយជនជាតិវេរីតណាមទៅពោះនោរតនៅថ្ងៃពោះនោរត ។ ភាពពានតិងរាយជនជាតិមានសភាពការទៅតែខ្លាំងឡើងនៅក្រោយការពោះនោរត ដែលទាំងអាយមានការដុំផុំ ដីរបស់ជនជាតិវេរីតណាម និងទៅនាក់ទៅនៅតិងតែងនៅតំបន់មហូប់នៅក្នុងខេត្តកណ្តាល ។

ចេងក្រដឹង ៦៖ សិទ្ធិភប្បជន

ក. សិទ្ធិភ្លេងការបង្កើតសមាគម

ច្បាប់ស្ថិតិការងារផ្តល់ជូនកម្មករនិយោជិតនូវសិទ្ធិបង្កើតអង្គភាពវិធានដីវា៖ តាមការព្រឹសរបស់ពួកគេ ដោយមិនចាំបាច់មានការអនុញ្ញាតជាមុន ហើយកម្មករនិយោជិតទាំងអស់មានសេវាការចូលរួម សហដើមទៅតាមដំឡើងរបស់ពួកគេ ។ ក៏ប៉ុណ្ណោះ រដ្ឋាភិបាលមិនបានអនុវត្តសិទ្ធិទាំងនេះជាទូទៅទេ ។ សមាជិក ភាពនៅក្នុងសហដើម ប្រកួតសមាគមនិយោជិតមិនមែនជាការត្រួតពិច្ចទេ ហើយកម្មកររវាងមានសេវាការចូលរួម ដែកខ្លួនចេញពីអង្គភាពវិសមាគមទាំងនេះបាន ក៏ប៉ុណ្ណោះ ក្រសួងសង្គមកិច្ច ការងារ បណ្តុះបណ្តាលវិធានដី និង យុវវិតិសម្បទាំងទៅលួយកន្លែវលក្ខណិក៖ របស់សហដើមបានប្រាជុំរបស់ម្នាយ ដែលតម្រូវអាយកម្មករ និយោជិតសុំការអនុញ្ញាត មុននឹងគោរពដែកខ្លួនបាន ។

ច្បាប់សិតិការងារមិនអនុវត្តទៅលើមន្ត្រីរាជការ រូមទាំងត្រូវបង្រៀន ថ្លោកស្រាវជ្រាវ និងបុគ្គលិកយោជាភី អ្នកបំពើក្នុងផ្ទះទេ បុគ្គលិកនៅក្នុងខស្សាបាកម្នដឹកជញ្ជូនតាមផ្ទះរាជការ និងនារាយមុទ្រមិនស្ថិតនៅក្រោម ច្បាប់សិតិការងារទាំងប្រុងទេ ប៉ុន្តែក៏មានសេវាការពួកគេការបង្កើតសហគ្រប់ទៀតដែរ ។

កម្ពុជានិយោជន៍ភាគចំពោះកសិករដៃលមានដីវាត្រាន់តែសំរាប់ចិនិត្យ ហើយទៅជា
មានវិស័យសេវាកម្មមួយកំពុងវិកដុះជាលក់ដោយ កំពុងវិកនិយោជន៍នៅទីក្រុងភាគចំពោះកសិករដៃលមានដី កម្ពុជាដូចជាបានដឹង
កម្ពុជាទុច ជាអ្នកមានដីនាពុរកសិរីដោយខ្សែងវិជ្ជាអ្នកធ្វើការពេលថ្ងៃដែលបានដឹង
ទៅដឹងឡាយទូលារ៉ែងដឹងដឹងឡាយការខ្លះខាតដែកនាំធាន ការបណ្តុះបណ្តាល និងបច្ចុប្បន្ន ។ មានតែដែកដឹង
តួចមួយ (បានប្រមាណតិចជានៅមួយភាគរយ) នៃកំលាំងពលកម្មបុរិណុក ដែលបានចូលជាសមាជិកសហគិត
ហើយចលនាសហគិតកំពុងសិតនៅក្នុងសភាពថាប់កកើតនៅឡើយ ហើយនៅមានភាពនៃខ្សោយណាស់ ។
សហគិតបានប្រមូលដីនៅក្នុងឧស្សាហកម្មភាគដែរសំលៀកបំពាក់ និងផ្សេកដឹងដែលមានចំនួនប្រហែលពី
៤៥ ទៅ៣០ភាគរយ នៃចំនួនកម្ពុជានិយោជន៍ជានេះ ៩០០.០០០នាក់ ដែលបានចូលជាសមាជិកសហគិត ។ នៅ
ខែកញ្ញា សហគិតប្រាំបីនេះឧស្សាហកម្មសេវាតិនិងទេសចរណ៍បាននូវមតិជាសង្គមពីនិត្យសហគិតកម្ពុជា
វិស័យទេសចរណ៍ និងសេវាកម្មកម្ពុជា ដែលបានតាំងការនៅក្នុងប្រជាធិបតេយ្យនិយោជន៍ជានេះ ៣.៥០០នាក់ មកពីដែកក្រោម

យន្តូរការ ការសិក្សា និងសណ្ឋាគារ ។ មានសហគ្រប់ពីមួយខាងដ៾មក្នុងជាពាណិជ្ជកម្ម ដែលកំពុងដំណើរការនៅក្នុងប្រទេស តើសមាគមប្របង្រៀនកម្ពុជាងករាជ ដែលត្រូវបានចុះបញ្ជីបានសមាគម ។ អាជ្ញាប់រខត្ត និងអាជ្ញាប់មូលដ្ឋាននៃដែលធ្វើតាមបទបញ្ជាផ្ទៃដ្ឋាកិបាល បានបាយយាត់បណ្តាលកម្ពុជាតែវិវេតចាំងអស់របស់សមាគមប្របង្រៀនកម្ពុជាងករាជ ។

សហព័ន្ធសហដីព័ត៌មាន១០ ដែលត្រូវបានចុះហត្ថិភាព មានទំនាក់ទំនងតាំងពីដឹកជញ្ជូនយោរដ្ឋាកិច្ច វិជ្ជាមួយបុគ្គលដែលមានការពាក់ព័ន្ធបាមួយគណបក្សប្រជាធិនេយៈក្នុងរដ្ឋាកិច្ច ។ សហព័ន្ធសហដីពស់ខ្លះនៃពីរនិងសហដីពេរេងចក្រមួយចំនួនដែលតាំងមានលក្ខណៈឯករាជ្យ ។ មានភស្តុតាមដែលជាកំណាក់មួយចំនួនអំពីការជាប់ពាក់ព័ន្ធបសនិយោជកទៅក្នុងសហដីពមួយចំនួន ។ នៅតាមរេងចក្រមួយចំនួន អ្នកគ្រប់គ្រងរេងចក្រហកកំដួងជាបានបង្កើតសហដីពធ្យាល់របស់ពួកគេ និងបានតាំងសហដីពេលលំអេវ៉ែនទៅខាងអ្នកគ្រប់គ្រង បុក្រែកនឹងទិញទិកចិត្តបណ្តាញការដឹកជញ្ជូន ។ អ្នកការសាយគ្នាដឹម្បីពលករកម្ពុជា ដែលជាអ្នកការក្រោរដ្ឋាកិច្ច ក្នុងស្រុកមួយដែលដឹកជញ្ជូនឡើង ។ អ្នកការសាយគ្នាដឹម្បីពលករកម្ពុជាត្រូវបានបង្កើត និយោជក និងសេដ្ឋកិច្ចជាតិពីសកម្មជនសហដី និងក្នុងកម្ពុជា នៃក្រសួងការងារបានប្រកាសថា និងការពារកម្ពុជារ និយោជក និងសេដ្ឋកិច្ចជាតិពីសកម្មជនសហដី និងក្នុងកម្ពុជានេះនៅក្នុងវិវាទការងារទំនាក់ទំនងពេកកិត្យឲ្យប្រព័ន្ធបាមួយនឹងវគ្គមាននៃពកជនពាល់ដែលត្រូវបានគេដឹង

ដើម្បីគាំរាយកំហែង ហើយថែមទាំងប្រើអំពើបិន្ទាប្រភាគជាមួយបណ្តាញកំដើរដី លមានឯកសារដី និងកម្ពស់រឹងដៃខែឆ្នាំ ។

ការអនុវត្តន៍ក្នុងបច្ចុប្បន្នគឺជាប័ណ្ណរបស់រដ្ឋាភិបាលសំដេរពារសិទ្ធិបង្កើតសមាគមនៅមានភាពនេះ ខ្សោយ ។ កិច្ចខិតខ្សោយប្រើប្រាស់រដ្ឋាភិបាលក្នុងការអនុវត្តន៍ជាប័ណ្ណប៉ែន្ទាន់ធ្វើឡាយវា ដោយសារក្នុង ផន្ទះនយោបាយ និងដោយសារទំនាក់ទំនងនៃយោបាយ និងហិរញ្ញវត្ថុដែលមានភាពច្របាប់ជាមួយ និយោជក ព្រមទាំងថ្នាក់ដីកន្លែង ។ រដ្ឋាភិបាលកំមានការខ្លះខាតនូវធនធាន វួរបញ្ចូលទាំងអធិការការ ងារដែលមានបច្ចិនសាធារណ៍ និងទទួលបានការបណ្តុះបណ្តាល និងមួយដែលបានបង្ហាញ ដោយសារតែរដ្ឋាភិបាលតាំង ផ្លូវបានបង្ហាញដោយសម្រាប់បុគ្គលិក ។ ជាថ្មីយេ ក្រសួងសង្គមកិច្ច ការងារ បណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាឌីវិវាទ និងយុវវិតិសម្បទាន់ធ្វើឈើកិត្តិវត្ថុ និងកម្ពស់ ឬបុន្ណោះ និងយុវវិតិ សម្បទាន់ណែនាំផ្លូវបានបង្ហាញ របស់ខ្លួនក្នុងការដោក់ទេរកម្មចំពោះនិយោជកទាំងឡាយណា ដែលមិនបានគោរពតាមបច្ចុប្បន្នបស់ខ្លួន ណាស់ ។ ជាតីកញ្ចប់ ក្រសួងសង្គមកិច្ច ការងារ បណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាឌីវិវាទ និងយុវវិតិ សម្បទាន់ណែនាំផ្លូវបានបង្ហាញ របស់ខ្លួនក្នុងស្ថានភាពបំបែនេះឡាយបុន្ណោះទៅតុលាការ ដែលជាទូទៅសារដីការ នាមចាប់ពីរដ្ឋាភិបាល ដែលជាកំណត់ចំណាំ ចំនាយក្រាតការសម្រេច ហើយតាមប្រសិទ្ធភាព ។ មានពេលខ្លះ ថ្នាក់ដីកន្លែង ដីពម្ពយចំនួនដែលត្រូវបានបញ្ជាប់ពីការងារបានសុខចិត្តទទួលយកដីណែនាំស្រាយជាថ្នាក់ ក្រោយពីពុំបាន ទទួលដោតដែលយក្សុងការអំពេរនានាដែលរដ្ឋាភិបាលអនុវត្តបច្ចុប្បន្ននៃច្បាប់បង្ហាញ អោយទទួលយកពុកគេចូលធ្វើការវិញ ។ កំបុងមានករណីខ្លះ ដែលរដ្ឋាភិបាលបានការពារលើកសុយសិទ្ធិ កម្ពស់រដែរ ។ នៅខេកក្តា ក្រសួងពាណិជ្ជកម្មបានគំរាមថានឹងដកបុរុពុទ្ធសិទ្ធិនៃចំពោរបស់រោងចក្រមួយ ដែលបានបងិសជុំព្រមគោរពតាមបច្ចុប្បន្នបស់ក្រសួងសង្គមកិច្ច ការងារ បណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាឌីវិវាទ និងយុវវិតិសម្បទាន់ ឡាយទទួលយកថ្នាក់ដីកន្លែង និងបុរុពុទ្ធសិទ្ធិ ។ នៅខេកក្តា ក្នុងរឿងកូនីនៅតុលាការខេត្តមួយ ប្រជានសន្តិសុខរោងចក្រមួយត្រូវបានរកយើពុំចាមានជាប់ពិរិដ្ឋពីបច្ចុប្បន្ន របស់ស្ថាមដោយចេតនា និងពីបច្ចរណ៍ លើសិទ្ធិបុគ្គលិកបស់ថ្នាក់ដីកន្លែង ដីពម្ពយុរិបែលខ្លួនបានវាយដែឡើ ។ តុលាការបានសំរេចអោយចុងចោទជាប់ពន្លនាការចំនួន១៤៦ និងបានបញ្ជាអោយបង់ប្រាក់សំណង ទីកច្ចិត្តដែលនរោងត្រោះ ។

មានរបាយការណ៍ដែលត្រូវអោយដៅនៅក្នុងចិត្តបានមួយចំនួនស្តីអំពីការយោបីរំខានប្រភាគនិងសារដី ដែលធ្វើឡើងដោយនិយោជក រួមទាំងការបញ្ជាប់ពីការងារបស់ថ្នាក់ដីកន្លែង នៅក្នុងរោងចក្រចំនួន

ជាង២០ និងបណ្តាលសហគ្រាលដើម្បីត នៅក្នុងអំឡុងឆ្នាំនេះ ។ នៅខែមករា អ្នកចាត់ថែងរោងចក្រមួយទាន បូីនិងច្បាក់ដឹកនាំសហដើមចំនួនប្រាំរូប ដោយបានអេវានចា សកម្មភាពនៃសហដើមទាំងនេះបានបណ្តាលរវាយ មានការខាតបង់ប្រាក់ចំណោញរបស់រោងចក្រ ។ បូីនិងនៅពេលក្រោយមក វីដីអ្នកនឹងត្រូវបានដកចេញវិញ ។ នៅខែកុម្ភៈ អ្នកចាត់ថែងការរោងចក្រមួយ និងមេដវិវបស់រោងចក្រនេះ បានបូីនិងច្បាក់ដឹកនាំសហព័ន្ធសហដើម មួយអំពីចំណោមរោងចក្រមួយ និងបិរបាករៀង ។ ចោរក្រមសិធម៌អង្គភាពបានលើកដែងការចោរក្រមប្រកាលនៃនូវវីដីអ្នក នេះ ដោយសារមូលហេតុកម្មៈកសុតាន ។

សហគមនាគារចំងកម្មដាមួយត្រាពន្លេដោយសេវា ក៏បុណ្យផ្សាប់មិនបានបញ្ជាក់ឡាយបានជាក់លាក់ អំពីសិទ្ធិរបស់ពួកគេក្នុងការចំងកម្មដាមួយត្រាលក្ខណៈអនុវត្តជាតិទេ ។

២. សិទ្ធិបង្កើតសហគីន និងសិទ្ធិក្នុងការធ្វើការចរចាររូម

ផ្សាយប់សិទិការដារបានដែងអំពីសិទ្ធិបង្កើតសហបជីទ និងសិទ្ធិក្នុងការធ្វើការចរចារូម ។ ក៏ប៉ុណ្ណោករៀបចំរបស់រដ្ឋាភិបាលឡើលើសិទ្ធិទាំងនេះត្រានសង្គតភាពឡើយ ។ ប្រាក់ប្រវិធុនឹងត្រូវបានកំនត់ដោយកំលាំងទិន្នន័យ លើកលែងតែប្រវិធុនឹងរបស់មន្ត្រីរាជការដែលត្រូវកំនត់ដោយរដ្ឋាភិបាល ។

បញ្ចូលពីការងារនៅក្នុងសហគ្រាល់ ទេះបីជាយោងណាក់ដោយ ការការពារចំពោះថ្នាក់ដើរការការងារ នៅតុលាបន្ទាត់រោងយើត្រិមានប្រសិទ្ធភាពទេ (សូមមើលផ្តើកទី៦ ក) ។

មានអនុសញ្ញារម នៃការងារចំនួន១៩ ដែលត្រូវបានចុះបញ្ជីជាមួយរដ្ឋាភិបាល ហើយអនុសញ្ញារម ទាំងនោះមិនបានធ្វើយ៉ាងបំពេញតាមបទដ្ឋានអនុរាជកិច្ចិយ ។ នៅខែវិច្ឆិកា អនុសញ្ញារម នៃការងារពិត ប្រាកដជាលើកដីបុងមួយនៅក្នុងឧស្សាហកម្មភាគចំណែកសំលេកបំពាក់ត្រូវបានធ្វើឡើង បន្ទាប់ពីមានការចេញ អស់រយៈពេល១២ខែ ។ អនុសញ្ញារមនេះបានចែងពីការបន្ថែមរយៈពេលឈប់សំរាប់ដោយដី និងការយប់ សំរាប់ក្នុង ហើយបានអំពារវនាដោយបង្កើតមួលនិតិសុខមាលភាពមួយដែលត្រូវបង្រៀនចំណែកដោយសហ ជីត ត្រមទាំងតម្រូវរោងយុទ្ធភាពបញ្ជីតិវិធីមួយ ដើម្បីអនុញ្ញាតរោងយសហជីតាំងឡាយ បង្ហាញ ថា ពួកគេតាំងរោងយោងកម្មករនិយោជីតក្នុងគោលបំណង នៃការចរចាររូម ។ បទបញ្ជានេះ ក៏បានបង្កើតជានេះ ដែរនូវតំរូវការទាំងឡាយសំរាប់និយោជីក និងសហជីតស្តិទិការចរចាររូម និងផ្តល់ជូនថ្នាក់ដើរការការងារ ការការពារបន្ថែមពីការបញ្ចូលពីការងារ ។ នៅឆ្នាំ២០០២ ក្រសួងសង្គមកិច្ច ការងារ បណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាតីវា: និងយុវនិតិសម្រាប់បង្កើតការិយាល័យទំនាក់ទំនួនវិជ្ជាតីវា: ដើម្បីជួយសម្រេចលំដើរការនៃការចរចារ បញ្ចីការសហជីត និងការដាក់ពាក្យស្ទើសុំភាពជាតាំងរោងបំជុំតរបស់សហជីត ។ ក្រសួងសង្គមកិច្ច ការងារ បណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាតីវា: និងយុវនិតិសម្រាប់បង្កើតភាពជាតាំងរោងយោងកម្មករនិយោជីតក្នុងគោលបំណង នៃការចរចាររូម ។ សហ ជីតដែរឃើងទៅនៅក្នុងបានដាក់ពាក្យស្ទើសុំប៉ាន់ជាតាំងរោងនេះ ហើយដែលនៅមិនទានទូលាប៉ាន់នេះនៅ ទីឯែរនោះ បានត្រូវពិនិត្យអំពីការិយាល័យដូចរោងយោងកម្មករនិយោជីតក្នុងគោលបំណងនៃការចរចាររូម ។

នៅខែមករាឆ្នាំ២០០២ អង្គការពេលកម្មអនុរាជកិច្ចបានផ្តើមឡើងនូវកម្មវិធីមួយដើម្បីដោះស្រាយ បណ្តាលវិវាទការងារ ។ ចាប់តាំងពីពេលដែលកម្មវិធីនេះបានបង្កើតឡើងនៅខែខែត្រូវបានរៀបចំការងាររវាងកម្មករនិយោជីត និងអ្នកគ្រប់គ្រងចំនួន២៥ ករណី ។ ក្នុងចំណោមករណីទាំងអស់នេះ មាន ២០ករណីដែលត្រូវបានដោះស្រាយ (៣០ករណី ដែលត្រូវបានដោះស្រាយ សេចក្តីបង្ហាប់រាជ្យកណ្តាល និងត្រូវបានអនុវត្តយោងខ្លាប់ខ្លួនត្រូវបានដោះស្រាយ ៤០ករណី ទៅនៅខែខែត្រូវបានរៀបចំការងារ ។ ចំនួន៥ករណីដែលនៅលក់តុងរដៃចំពោះសហ ជីតដែលនៅក្នុងអំឡុងពេលនៃការចរចារនៃរាជ្យកណ្តាល) ។ ចំនួន៥ករណីដែលនៅលក់តុងរដៃចំពោះសហ ជីតដែលនៅក្នុងអំឡុងពេលនៃការចរចារនៃរាជ្យកណ្តាល ។

ច្បាប់ស្តីពីការងារថែងអំពើនិត្តធនធ្វើកុដកម្ម និងការពារកុដករពីការសងសឹក ។ នៅក្នុងអំឡុងឆ្នាំនេះ យោងតាមរបាយការណ៍ គេបើញានកុដកម្មចំនួន១០៦ករណី ។ កុដកម្មស្ថិវតែទាំងអស់នេះបានប្រព្រឹត្ត ទៅដោយបានជូនដំណឹងពាន់ច្បាប់មុនដំលែកប្រែរដោយច្បាប់ ។ ដ្ឋាកិតាលុយនុញ្ញកុដកម្ម និងបាតុកម្ម ទាំងអស់ រួមទាំងបាតុកម្មមួយចំនួនដែលបាតុករបាយការខ្ពស់ខ្ពាយមានការខ្សោចខាតប្រព្រឹត្តិធម៌ដែរ ។ ទោះបី ជាមានបទបញ្ជាផ្ទុកិច្ចាប់ដែលការពារកុដករពីការសងសឹកក៏ដោយ ក៏មានរបាយការណ៍ដែលគួររាយទុកិច្ចាប់ មួយចំនួនរាយការណ៍អំពីការដែលកម្មករនិយោជិតត្រូវបានបញ្ជាប់ពីការងារដោយពុម្ពដូចតិច ហូបតិចបានរៀបចំវិបាយចូលរួមធ្វើកុដកម្ម ។ ក្នុងករណិយមួយចំនួន កុដករត្រូវទទួលរងការគាបសង្គត់ពីនិយោជិតការងារបស់ពួកគេ ។

ជាអ្នូទ័រ អនុភាពមនីរបស់បូឌិសមានលក្ខណៈអប្បបរមា និងមានភាពអត់ធ្លីត សូមវិនិត្តក្នុងករណីខែ ដែលកម្មករនិយោជិតធ្វើកុដកម្មបានធ្វើការខ្ពស់ខ្ពាយការខ្សោចខាតប្រព្រឹត្តិធម៌ទៀតដែរ ។ ទោះបីជាយ៉ាងណាកី បូឌិសបង្កាបកុប្បរក បានបញ្ជាសម្បាប់កម្មករកាត់ដែរមួយរូប ប្រព្រឹត្តិធម៌បានបង្កើរបុសស្ថាមដល់កម្មករបីរូប ទេវត នៅក្នុងអំឡុងពេលមានកុដកម្មមួយនៅខែមិថុនា ។ កម្មករនិយោជិតបានវាយដូចតិចនិយោជិតមួយរូបរហូតដល់ ស្ថាប់ក្នុងការតបតសងសឹកវិញ្ញុនោះ ។

ប្រធែសកម្មជាតានតំបន់កែវិនិត្តសំរាប់នាំចេញនៅឡើយទេ ។

គ. ការបាយយោត្តិការងារដោយបង្គំប្រដាប់នៅក្នុងការងារបាយយោត្តិការងារដោយបង្គំបំណុលទេ រួម

ច្បាប់ស្តីពីការងារបាយយោត្តិការងារដោយបង្គំបំណុលទេ និងការបង្គំបំណុលទេ រួម បញ្ចូលទាំងការបង្គំនៅក្នុងការងារដោយបង្គំបំណុលទេ ។ ទោះជាយ៉ាងនេះកី ដ្ឋាកិតាលុយនិមិនបានអនុវត្តបទបញ្ជាប់ របស់ខ្លួនការងារដោយបង្គំបំណុលទេ ។

ការធ្វើការបន្ថែមម៉ោងដោយបង្គំស្តីត្រួចពិត្តនៅពេលការវិកសុះសាយពាល់ពេញ ។ កម្មករនិយោជិត បានប្រលមមុខនិងការពិនិយោត្តិការងារ បុករបាត់បង្គំបំណុលទេ ។ ប្រសិនបើពួកគេបានដើរការបន្ថែមម៉ោងទេនោះ ។ របាយការណ៍មួយចំនួនក៏បានរាយការណ៍ដែរចា មានករណិយោជិតដោយឡើកខ្លះ ចំពោះការងារដោយបង្គំទៅលើអ្នកបំនើកដូចខ្លួន ។

ឃ. ស្ថានភាពនៃការអនុវត្តន៍ពលកម្មកុមារ និងភាយអប្បបរមាសំរាប់ធ្វើការងារ

ដ្ឋាកិតាលុយនុញ្ញតម្លៃកម្មកុមារ និងភាយអប្បបរមាសំរាប់ធ្វើការងារ ។

ច្បាប់ការងារកំនត់វាយុអប្បរមានទេដ្ឋា សំរាប់ធ្វើការងារ និងវាយុអប្បរមាសទៀតដ្ឋា សំរាប់ការ
ងារដែលមានគ្រោះថ្នាក់ ។ ច្បាប់បានអនុញ្ញាតរោយកុមារវាយុចន្ទោះពីទេ ដល់ទេដ្ឋា ដើម្បី “ការងារត្រាល”
ដែលមិនមានគ្រោះថ្នាក់ដល់សុខភាព និងដែលមិនបែនពាល់ដល់វត្ថុមានរៀនសូត្របស់ពួកគេ ។ គណៈកម្មការ
ប្រើក្រារងារត្រីការជាអ្នកទទួលខុសត្រូវដែលការកំនត់ថាគារកំនត់វាយុអប្បរមានគ្រោះថ្នាក់
ដល់សុខភាព សុវត្ថិភាព និងសិលជមិរបស់ក្រុងជំនួយ ព្រមទាំងការពិគ្រោះយោបល់ជាមួយក្រសួងសង្គមកិច្ច
ការងារ ហើយបណ្តាលិវិជ្ជាឌីវិះ និងយុវវិតិសម្បទា ដើម្បីកំណត់ប្រភេទនៃការងារ និងលក្ខខណ្ឌការងារ
ណាមួយចាត់ជា “ការងារត្រាល” ។

ក្នុងចំណោមត្រូវដែលមានរាយុទ្ធសាស្ត្រ៖ នៅទៅ១៧ឆ្នាំ មានចំនួន៥៣៦ មានការងារធ្វើ ឬ មួយភាពបីនេះត្រូវបានរាយុត្រូវដោយ១៩ឆ្នាំ ហើយ ៨១% នៃពួកគេធ្វើការនៅវិស័យកសិកម្ម ធ្វើផ្សេចចំការវិត្រាយឱ្យ ៩១% នៃពួកគេដែលធ្វើការគឺជាកម្មករបំនើសវាកម្ម ប្លាសកំដូរ ហើយពាករយធ្វើការងារដោយការិតកម្ម ។

ពេលកម្ពុជាអារមិនមានកែវតែធ្វើដែរដែឡើង ក្នុងវិស័យកាត់ដែរសំលោកបំពាក់ ទៅជាមានយីហេ
តិចមួយករណិតាកំទិននឹងកម្ពុជាកវិយក្រោងមួយរូប ដែលបាននិយាយកុហករាយរបស់ខ្លួនដើម្បីបានការងារ
ធ្វើនៅក្នុងវិស័យខស្សាបកម្ពុជាកាត់ដែរសំលោកបំពាក់កំដោយ ។ ក្នុងខាតខាងដែលអាចទូកចិត្តបាន
ធ្វើរោងមានការលំបាកដល់និយោជកក្នុងការការពារទេប៉ោនេះ ហើយរោងចក្រកាត់ដែរស្ទើរតែ
ទាំងអស់ មានគោលនយោបាយកំណត់អាយុសំរាប់ធ្វើការងារនិសពិភាគយុវជនរបាយទៅលើ

បញ្ចូលកម្មកុមារដើរដីជួនច្បាប់ដុតត្រូវបានគេយើពុកកិតមាននៅក្នុងវិស័យក្រោដ្ឋរការ ។ អ្នកសង្គមការណ៍មួយចំនួនបានកត់សំគាល់យើពុកថា បទដ្ឋានថ្វាប់ដែលនៅជាជរមាន តុបាននិយាយដល់បញ្ចូលកម្មកុមារនៅក្នុងវិស័យក្រោដ្ឋរការរោះយោបាយបានត្រឹមត្រូវឡើយ ។ ដោយមានជំនួយខ្ពស់មួយការពេលកម្មអនុវត្តន៍រាជាណ ក្រសួងឈ្មោះមកចុច ការងារ បណ្តុះបណ្តាលវិធានដីវឌ្ឍន៍ធនិយុវនិតិសម្រាប់បានបង្កើតផ្តិកពេលកម្មកុម្ភារមួយដើម្បីអង្គភាព និងប្រយុទ្ធប្រជាធិបតេយ្យពេលកម្មកុម្ភារ ។ នៅឆ្នាំ១៩៩៧ ដោយរូមត្រូវជាមួយអង្គការពេលកម្មអនុវត្តន៍រាជាណ និងបណ្តុះបណ្តាលវិធានដីវឌ្ឍន៍ធនិយុវនិតិសម្រាប់បានអនុម័តដែនការសកម្មភាពជាពីតិពេលកម្មកុម្ភារ ។ វឌ្ឍនភាពលើការក្រោដ្ឋរការនៅក្នុងបានដោលមួយចំនួន រដ្ឋភាពលើការក្រោដ្ឋរការនៅក្នុងបានដោលមួយចំនួន នៃអង្គការពេលកម្មអនុវត្តន៍រាជាណ ស្តីពីការរួមបំបាត់ថាលកនវទំនងរាជការកំបែងតែនៃពេលកម្មកុម្ភារនៅទីក្រឹមទេ ។

រដ្ឋធ្វូនុញ្ញបាយមាត់ពលកម្មកុមារដោយបង្កើនិងដោយជំពូល ។ ទៅបីជាយ៉ាងនេះកី ពលកម្មកុមារដោយការបង្កើតបង្គំ គឺជាបញ្ហាឌីជនជ្រមួយនៅក្នុងខស្សាបកម្មដីនៃព្យាយវគ្រោ (សូមមិនធ្វើកិច្ច) ។ ភ្លាក់ដារអនុវត្តថ្មាប់មានសិទ្ធិអំណាចនៅក្នុងការប្រយុទ្ធប្រជាមិនពេស្សាទរកុមារ កីបុំនឹងតាំបានបំពេញការកិច្ចខនេយបានជាប់ពេលនិងប្រកបដោយនិរនរភាពទេ ។

៥. លកខណ្ឌការងារដែលអាចទទួលយកបាន

កម្មករនិយោជិតការផែរសំលេរកបំពាក់ទេឡូលបានប្រាក់ឈ្មោះលជាមធ្យមចំនួន ៥៥ដុល្លារអាមេរិក (២២០.០០០រៀល) ក្នុងមួយខែ នូវចំណាំការធ្វើបន្ថែមមេដ៏អិងប្រាក់រំនាថនៃផ្សេងៗឡើត ។ ប្រាក់ឈ្មោះលប្រចាំខែធ្លឹទៅនៅក្នុងវិស័យការផែរសំលេរកបំពាក់ និងមុខវិធានធន់ដែលឡើត គឺតាំងប្រចាំសំបាប់រោយ កម្មករនិយោជិត និងក្រុមគ្រប់គ្រងការរបស់គម្រោង ក្នុងការធ្វើការពីភាពរស់នៅបានសមរម្យឡើយ ។ ប្រាក់បច្ចេកទៀតនៃ មន្ត្រីរាជការ គឺតាំងប្រចាំសំបាប់រោយក្នុងការធ្វើការដែលនូវក្រុមគ្រប់គ្រងការរបស់គម្រោង ដែលជាមួលហេតុមយ

ធ្វើនៅយោបាយក្នុងក្រសួងរកចកចំណូលពីខាងក្រោម ហើយក្នុងក្រសួងនៃជាជនប្រជុំ ដោយរកការនារីទិន្នន័យក្នុងក្រសួងរកចកចំណូល។

ព្រះប៊សិទ្ធិការងារវេចងចា កន្លែងធ្វើការគ្នាកំពមានស្តីដាសុខភាព និងសុវត្ថិភាពត្រីមត្រូវ ដើម្បីធានា
សុខមាលភាពរបស់កម្មករនិយោជិត ។ រដ្ឋាភិបាលមិនបានអនុវត្តន៍រស់ដោយដែលមានប្រាប់ជាទូទៅទៅ ម្មោយ
ធ្វើកដោយសារវេត្តរដ្ឋាភិបាលខ្លះបុគ្គលិកដែលមានការបណ្តុះបណ្តាល និងគ្រឹះបិរិញ្ញា ។ ការរងរបួសដោយ
សារការងារ និងបញ្ហាសុខភាពកើតមានថ្មី ។ បណ្តុះបណ្តាលការងារដែរដំឡើងដែលជាបិត
អាយុធំជូនរន្តោះក្នុងបណ្តាលប្រចេសអភិវឌ្ឍន៍ទាំងឡាយ បានផ្តើមតបទនៅនិងស្តីដាសុវត្ថិភាព និងសុខភាព
ខ្លួនដែលជាលក្ខខណ្ឌនៅក្នុងសម្រាប់ពួកគេជាមួយអ្នកទិញ ។ លក្ខខណ្ឌការងារក្នុងរាយក្រឹងរាយក្រឹងតួច និង
សិប្បកម្មនាមាមានការទួតខ្សោយហើយហើយ ហើយមិនប្រាប់ជាមួយដោយតិច ។ រដ្ឋាភិបាលបានចេញលក្ខិណ៍
នំមួយចំនួនស្តីពីស្តីដាកកន្លែងធ្វើការ ហើយបចបញ្ជីថ្មាប់លីអិតិថ្នាក់ជាងនេះ ដៃចាំការយល់ព្រមទី
គោរកម្មការបិរិញ្ញាការងារ មុនពេលដែលបចបញ្ជីថ្មាប់លីអិតិថ្នាក់ទាំងនេះ ត្រូវបានប្រកាសអាយុវត្ថុ ។
ទេសបញ្ជីតិច ត្រូវបានបញ្ជីកំនែក្នុងថ្មាប់ស្តីពីការងារ បើនេះតុមានបចបញ្ជីជាកំណែកំណែការមួយដើម្បីការពារ
កម្មករនិយោជិតដែលត្រូវត្រូវពីសាន្តភាពគ្នានសុវត្ថិភាព វិមានគ្រោះឆ្នាក់ដែលសុខភាពទេ ។ កម្មករនិយោជិត
ទាំងឡាយណាប់ដែលចាកចេញពីសាន្តភាពការងារគ្នានសុវត្ថិភាពត្រូវប្រចុងប្រចាំនៅនិងការប្រាក់បង់ការងារ ។

ផ្សាយប់ស្ថិតិការងារអនុវត្តទៅលើកម្មករនិយោជិតបរឡនសនិងកម្មករនិយោជិតទាំងអស់ ។ ប្រកាសមួយរបស់ក្រសួងការងារបានកើតចំណូនកម្មករនិយោជិតបរឡន ដែលនិយោជិកអាជីវិតអាយុធ្លឹមបាន ។ ចំណូនដែលបានកំណត់នាទី១០០% ។

ច. ការជាមួយន្តរមន្ត្រី

ឆ្នាំប៉ុណ្ណោះការជាបន្ទូរមនុស្ស ក៏បុំនែមនុស្សត្រូវបានគេជាបន្ទូរមកប្រទេសកម្ពុជា ដោយពីប្រទេសកម្ពុជា និងនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ។ ឆ្នាំស្តីពីការទប់ស្ថាតំការពេជ្រត់ ជាបន្ទូរ និងកែងប្រើបាយលើមនុស្ស (ឆ្នាំជាបន្ទូរ) ហើយអាយុមានការដាក់ពន្លាតាតារពី១៩០៥ឆ្នាំដោយបានដែលមានទេសពីបចជាបន្ទូរមនុស្សអាយុក្រោម១៥ឆ្នាំ និងពី១៩០៩ថែរៀងឆ្នាំសំរាប់ការជាបន្ទូរមនុស្សអាយុលើស៊១៥ឆ្នាំ ។ អ្នកការក្នុងស្រុកមួយបានរាយការណីជាមានករណីជាបន្ទូរមនុស្សចំនួន១៥ករណី ។ ប្រចាំបាល១/ពាន់ករណីទាំងនេះតាក់ពន្លិនក្នុងស្រីមិនទាន់ត្រប់រាយ រួមបញ្ចប់ការណីមួយចំនួនដែលមានក្នុងស្រីរាយុតីម៉ោះ១០ឆ្នាំ ។ ក្នុងឆ្នាំប៉ុណ្ណោះស្ថាប់ថ្ងៃនេះ មិនមានបចបញ្ជាតិណាមួយដែលអាចការពារដែនរងគ្រោះពីការចោរប្រកាសក្រោមឆ្នាំអន្តោប្រជែសនឹងរបស់កម្ពុជាថ្វីយ ។

ទេសបិជ្ជាការអនុវត្តន៍ឆ្នាំប៉ុណ្ណោះមនុស្ស និងការការត់ទោសជនលើសនៅតែមិនទានត្រឹមត្រូវទាំងអស់ក៏ដោយ ក៏មានការវិភាគចំនួនខ្លះនៅក្នុងអត្រាចោរប្រកាសនិងជាក់ទោសដែរ ។ ក្រសួងមហាផ្ទៃបានរោបាយដើម្បី មានមនុស្សឱ្យចាក់ត្រូវបានចាប់ខ្លួនក្រោមឆ្នាំប៉ុណ្ណោះមនុស្ស (ដែលរួមមានការចោរប្រកាសពីបចជាបន្ទូរមនុស្ស និងសម្រាកកម្ម) ក្នុងនោះ៨១នាក់បានជាក់កាត់ការត់ទោស ហើយ៦១នាក់ទ្រូវតកំពុងនៅក្នុងពន្លាតាតារក្រោមការសិបអង្គតរបស់គុណការរង់ចាំការការត់ទោស ។ អ្នកការក្នុងស្រុកមួយបានរាយការណីដើរដែរចា ក្នុងចំនោមជន១៨នាក់ដែលជាប់សង្ឃឹមពីបចជាក់ពន្លិនករណីជាបន្ទូរមនុស្សក្នុងឆ្នាំនេះ មាន១៦នាក់ត្រូវបានការត់រោបាយមានទោសជាប់ពន្លាតាតារ ។ ប្រធាននាយកដ្ឋានពន្លាតាតារ (ត្នោតពេញ) រាយការណីជាមានអ្នកដែលត្រូវបានការត់ទោសពីបចជាបន្ទូរមនុស្សចំនួន១៩នាក់ បានចូលមកពន្លាតាតារក្នុងត្នោតពេញក្នុងឆ្នាំ២០០៣ នេះ ។ អ្នកការក្រោរដ្ឋាកិបាលពានដែលធ្វើការពាក់ពន្លិនការការត់ទោសករណីជាបន្ទូរបានរោបាយដើម្បី ចា មាបិខែមិថុនា២០០២ ដល់មិថុនា២០០៣ មានជនសង្ឃឹមក្នុងការជាបន្ទូរ ១០ក្នុងចំនោម៥០ករណីដែលតែបានធ្វើការជាមួយនៅ៖ ត្រូវបានការត់ទោស ។ ជនសង្ឃឹមនេះ ១៨នាក់ត្រូវបានការត់រោបាយមានទោស និងប្រកាសទោស ម្នាក់ត្រូវបានសំរែចរោយរួចខ្លួន ១៨នាក់ត្រូវបានដោះលេងដោយមានកសិកានក្រប់ត្រាន់ ហើយ៤៩នាក់ទ្រូវតកំពុងរង់ចាំក្នុងពន្លាតាតារនៅថ្ងៃងារឆ្នាំនេះ ។ មានពាករណីត្រូវបានដោះស្រាយក្រោតុលាការ ដោយសង្គ្រាក់ប្រចាំបាលជាទោះ១០០ ថែរៀងជាបន្ទូរទៅរោបាយជនរងគ្រោះម្នាក់ ។ អ្នកការមួយទ្រូវតាននិយាយថា តែបានចូលរួមក្នុងការការត់ទោសជនសង្ឃឹមនេះ ក៏បចជាបន្ទូរមនុស្ស ក្នុងនោះ៦នាក់ត្រូវបានសំរែចរោយមានទោស ។ ពាករណីត្រូវជាបន្ទូរមនុស្ស នោះត្រូវជាប់ពន្លាតាតារ១៥ឆ្នាំ ម្នាក់ជាប់១០ឆ្នាំ និង១៨នាក់ទ្រូវតាប់៥ឆ្នាំ ។

ការដួងរាជការថ្មីដែលកើតមាននៅក្នុងប្រទេស បានផ្តល់អោយមាននូវការកែងប្រើពួកចំណែក
ក្នុងប្រទេស និងប្រើបាយនូវក្នុងវិស័យខស្សាបាកម្នូជ្រូវកែទក្នុងប្រទេសកម្ពាធា ការបង្កើតស្ថានលើចំនួនអ្នក
រងគ្រោះនៃការដួងរាជការក្នុងខស្សាបាកម្នូជ្រូវកែទក្នុងមានចាប់ពី២០០០នាក់ទៅជាម៉ោង៣០០០នាក់ ប្រហែលជា
៨០ភាគរយនៃអ្នកទាំងនេះគឺជាថ្មី និងក្នុងស្រីរវៀតណាម ។ ស្រី និងក្រោងស្រីរវៀតណាមខ្លះ ត្រូវបានគេជួញ
ដូចនេះការតំបន់ប្រទេសកម្ពាធាដើម្បីយកទៅកែងប្រើពួកនៅក្នុងរាជការក្នុងប្រទេសដែលទៀតក្នុងទីប
រាស់ ។

ការសិក្សាមួយបានពីនៃប្រមាណថា មានមនុស្សដែលទទួលបានជាកំណត់ត្រាដែលត្រូវក្នុងប្រទេសដែលជាកម្ពុជា
ដែលជាប់បំណុលនៅក្នុងពេលណាមួយ មនុស្សជាតិនគ្រោះបានគេហេងប្រវត្តិនៅក្នុងខេត្តក្រោមបានក្នុងរវោក្រ

វីរ៉ាវត្ថុនាគរដូលអាយុធិជាមួកសំទាន ជាតិសេសភ្លើងទៅ ដូចត្រានេះដែរ ភ្លើងប្រុសនិងភ្លើងសិត្សវត្ថុ
គេដូងទៅរក្សាទុរាយដើម្បីជាមួកសំទាន ។

ធនរោគបានដោយសារការជួញូរ ជាពិសេសអ្នកដែលត្រូវគេជួញូរដើម្បីកេងប្រឹពាច្បាស់រកទៅ ត្រូវប្រឈមមុខនឹងការផ្លាស់ដើម្បីការណែនាំរួមបញ្ហាលទាំងដីនៃរោងស៊ីជុំដែរ ។ ក្នុងករណីមួយចំនួន ធនរោគបានត្រូវគេបង្កើតឡើង និងធ្វើបាបទាំងដីរវាយនិងចិត្តពីអ្នកជួញូរ មេបន និងក្រោរ ។

នៅឆ្នាំ២០០២ អង្គការក្នុងស្ថិកមួយបានលើកបង្ហាញទូវរឹបបែងចែងយោងថ្លាក់ក្នុងដៃការក្រុងការក្រុងក្នុងបំនងស្តីក្នុងចិត្តឱម និងជាព្យាយោរ ។ អ្នកដើរកក្រោងសំខិតក្រសិតិភាព ពិសេសអ្នកដែលលោងលោក វិគ្មីម៉ោយ ដែលមានផ្ទៃពេកវិធីតសំរាប វិអ្នកដែលមានក្នុងក្នុងចំណាំ ។ សំណុំបែបទិន្នន័យការត្រូវបានចុះហត្ថលេខាដោយប្រធានមជ្ឈមណ្ឌលក្នុងក្រោមក្រសិតិភាព និងមន្ទីរមណ្ឌល (ជារឿយៈតាមរយៈការស្ថិកចំណាំ) ដែលបានចំឡើងមិនពិតថា ក្នុងនោះត្រូវបានគេបង់ចោលនៅក្នុងបណ្តាញខេត្តព្រៃកីឡូក្រុងក្នុងពេញ។

ជាទ្វូនះគេរើមីចា មន្ត្រីអនុវត្តថ្មាប់និងមន្ត្រីរាជការដែលទេរសភាលិខិត្តកដែលជាយស្ថាលដល់អាណីវកម្មផ្លូវកែទិន្នន័យ និងការជាពួរមនុយ ។ មន្ត្រីជាន់ខស់ដាក់បាននិងសមាជិកព្រៃសាររបស់គេមួយចំនួនត្រូវបានគោរពយករាលីចា បានដើរការរកសិធភី មានភាពហឿង វីក់ទេរសភាកំដៅការពារដីបន្លំដោកជននរោគ្រោះដោយការជាពួរមនុយ ដែលរួមបញ្ចូលទាំងអ្នករាជការសិធភីរួរកែទិន្នន័យដែលមិនទាន់ត្រូវបាយដឹងដោយ មិនដែលមានការកាត់ទេសមន្ត្រីពុករួមយដែលជាប់សង្ឃឹមឱ្យក្នុងការជាពួរមនុយណាមួយត្រូវបានគេដឹងត្រូវឱ្យ នៅខាងមករា វរោសនិយងកបូលិសម្បាកំនិងករិយារបស់គាត់ ត្រូវបានចាប់ខ្លួនពិបទជាពួរមនុយ បន្ទាប់ពីដននរោគ្រោះអាយុ ១២ឆ្នាំម្នាក់ត្រូវបានរដោះបន្ទបស់គាត់ ។ ទាំងនោរវរោសនិយងករូបនោះនិងករិយារបស់គាត់ ត្រូវបាន

ក្រសួងសង្គមកិច្ច ការងារ បណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវិេស៊ី និងយុវវិទិធសម្បទាននបញ្ជាផននៃគ្រោះដោយ
ការធ្វើពាណិជ្ជកម្មនៃការក្រោរដ្ឋាកិបាល ។ ដើម្បីយកភាពថ្វិកសំរាប់ជននៃគ្រោះទាំងនេះត្រូវបានផ្តល់តាមរយៈ
គំរោងដែលបាត់ថ្វិកដោយអនុការក្រោរដ្ឋាកិបាលនិងអនុការអនុវត្តិ ។ រដ្ឋាកិបាលបានចូលរួមជាផែកក្នុង
កិច្ចខិតខំប្រើប្រាស់ប្រជែងទាំងនេះមួយចំនួន ។ ទេះយ៉ាងនេះក្នុងការចែលរួមរបស់ដ្ឋាកិបាលត្រូវការការពារការ
ដោយសារកង្លែះខាតពីការធ្វើដំឡើង ។ ជននៃគ្រោះខែះត្រូវបានអនុការ និងក្រសួងមហាផ្ទៃជីវិេស៊ីនឹងក្រោះ
បណ្តុះបណ្តាលលើស ។ បើតែនៅក្នុងបរិយាតាសនិរទណ្ឌភាព ការការពារដល់ជននៃគ្រោះគឺជាបញ្ហាមួយ
ហើយជននៃគ្រោះតែងតែត្រូវគេតាំងមាយការបង់ចោលការបើឯករាយបាន ។

ក្នុងកំឡូងអន្តោះ មួលទិនជិតអាសី (Asia Foundation) បានដឹងរដ្ឋភាគីបាលក្នុងការធ្វើមាត្រក្នុងមិនវាត្ថីនៅកម្មករកម្មជាទន្លកាកំដែលត្រូវគេបង្កើតបង្កើត ពីការបាល់នៃសាធារណៈថ្លែងដែលបានលិចនៅវិនិច្ឆ័យក្របខេសតណ្ហូន៍ នៅឆ្នាំ២០០២ ដែលបាល់នៃការជាមួយ IOM ដើម្បីបញ្ចូនកម្មករកម្មជាទន្លកាកំដែលត្រូវគេបង្កើតបង្កើត ពីការបាល់នៃសាធារណៈថ្លែងដែលត្រូវបានទាបនៅដីក្រុងប៊ាយការពីឆ្នាំ២០០៩ ។

១៨ឆ្នាំ អង្គភាពូលិសដៃទេរៀបក៏បានធ្វើការបង្ហាញផ្លូវបន្ទីមិនរំដោះស្រីពេស្អាមយចំនួនដែរ រូមទាំង
អ្នកមិនទាន់ត្រូវបាយុជន ។ រដ្ឋាភិបាលបានផ្តល់ការការពារដល់ជនរដ្ឋបានដែលត្រូវបានរំដោះទាំងនេះ ក្នុង
ខណៈពេលដែលកំពុងធ្វើការជាមួយអង្គភាពដើម្បីបញ្ចូនជនរដ្ឋបានឡាយទៅជួបដុំគ្របានវិញ វីកំបញ្ចូនពួក
គោទៅទីជីវិករបស់អង្គភាពនឹងមានមនុស្សដឹងការណ៍ដៃទេរៀប ។ ជាដលវិទាក ជនរដ្ឋបានដោយអំពើជួញ
ដូរនេះ ជាពិសេសអ្នកដែលត្រូវបានគេកែងប្រវិញ្ញូវកែទ ត្រូវប្រឈមមុខនឹងការ និងធ្វើឱ្យសង្គម ជាពិសេស
នៅក្នុងកំឡើតរបស់គោទៅទីជីវិករបស់គោទៅទីជីវិក ។

ដ្ឋាកិបាលបានប្រើបង្ហាញផ្សេងៗរបស់ព្យាយុទ្ធនាការជាមួយតាមទម្រន៍ស្ថិកនិងវិធី និងលោកស្រីប្រធានបាល តាមមូលដ្ឋាន ដើម្បីលើកកំណត់ការយល់ដឹងសាធារណៈអំពីការជាមួយមនុស្ស ។ នៅឆ្នាំ២០១៣ ក្រសួងកិច្ចការនរិនអគិតយុទ្ធផល បានប្រើកយុទ្ធនាការយោសនាព័ត៌មានដើម្បីផ្តល់មួយ ។ IOM បានសហការជាមួយនឹងក្រសួងពេញមួយផ្សេងៗដើម្បីពង្រីកវិសោធនាព័ត៌មាននៃទោគប្រប័ណ្ណទាំងអស់ ។ ដោយសារតែបញ្ជីនៃជាន់ផ្ទិនផ្ទាល់ រដ្ឋាកិបាលត្រូវពិនិត្យការប្រើបង្ហាញផ្សេងៗនៃទោគប្រប័ណ្ណទាំងអស់ ។